ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΒΥΡΩΝ

ΒΥΡΩΝ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΟΔΟΣ ΑΙΟΛΟΥ ΑΡΙΘ. 1.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΤΡΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ. | ΕΤΟΣ Δ'—ΤΟΜΟΣ Ε'.—ΦΥΛΛΟΝ 7. 10 ΜΑΡΤΙΟΥ 1880. | ΕΚΑΣΤΟΝ ΦΥΛΛΟΝ ΤΙΜΑΤΑΙ ΛΕΠΤΩΝ 20.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ.

Μιραβώ, βίος καὶ πολιτεία αὐτοῦ, ὑπὸ Κ. Γ. Ξένου. — Περὶ ἐμψυχώσεως τῆς ἐν Ἑλλάδι γεωργίας ὑπὸ Π. Χαλκιοπούλου: Καλλιέργεια τῶν σταφιδαμπέλων καὶ ἀμπέλων. — Ἐργασίαι τοῦ Συλλόγου. — Τὸ Δίκαιον τῆς αἰσιοδοξίας. — Δεκαήμερον. — Περὶ χρωματισμοῦ τῶν ὠῶν. — Μέσα πρὸς καταστροφὴν μιασματικῶν οὐσιῶν. — Περὶ τοῦ καθαρισμοῦ τῶν ἐξ ἀργύρου στολισμάτων ὑπὸ Ξ. Λάνδερερ.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΣ — Νίνα, ὑπὸ Κ. Γ. Ξένου.

ΜΙΡΑΒΩ.

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΑΥΤΟΥ[1].

Τὸ ζήτημα, διὰ τὸ ὁποῖον εἶχεν ἤδη γείνει ἀνάστατος ὁλόκληρος ἡ Γαλλία, ἦτο ἡ συγκάλεσις τῶν τριῶν τάξεων, αἱ ἐπικείμεναι ἐκλογαὶ τῶν ἀντιπροσώπων, ἡ θέσις τοῦ ἐκτάκτου τούτου βουλευτηρίου ἀπέναντι των ἄλλων διαρκῶν συμβουλίων καὶ ἰδίως τῶν Παρλαμέντων εἰς ὧν τὴν ἐπικύρωσιν ἐτόλμησάν τινες νὰ εἴπωσιν ὅτι θέλουσιν ὑποβληθῇ αἱ ἀποφάσεις τῆς γενικῆς συνελεύσεως τῶν τάξεων. Ὁ Μιραβώ, ἐπειδὴ οἱ μὲν ἐφοβοῦντο τῆς συγκαλέσεως ταύτης τὰποτελέσματα, τὴν ἀναρχίαν, οἱ δὲ τὸ μάταιον ὑποπτεύοντες ἐφρόνουν ὅτι ἀπὸ τῶν ἀποφάσεων τῆς συνελεύσεως θὰ ἐλλείπῃ τὸ τελεσίδικον, ἀνέλαβε ν' ἀποδείξῃ ματαίους τοὺς φόβους τῶν μὲν καὶ τὴν προκατάληψιν τῶν δὲ, δημοσιεύων ἀνωνύμως τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο φυλλάδιον τὸ φέρον τὸν τίτλον Ἀπάντησις εἰς τοὺς φόβους τῶν πολιτῶν (Réponse aux alarmes des bons citoyens) ὅπου μεταξὺ ἄλλων πρώτιστον ἐθεώρει καὶ ἀναπόσπαστον τῆς ἰσχύος τῆς συνελεύσεως τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου.

Τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου ἠναγκάσθη βραδύτερον δι' ἰδιαιτέρας αὐτοῦ διατριβῆς νὰ ὑπερασπισθῇ ὁ Μιραβώ, ἀπομιμηθεὶς τὴν ἀγγλικὴν συγγραφὴν τοῦ Μίλτωνος, οὗτινος παρὰ τὸν τίτλον ἔθετο τοὺς ἑξῆς ὡραίους λόγους· — Ὁ φονεύων ἄνθρωπον φονεύει λογικὸν ὄν, ἀλλ' ὁ πνίγων καλὸν βιβλίον, φονεύει αὐτὸ τὸ λογικόν.

Ὁ Μιραβὼ εἶχε ν' ἀντιπαλαίσῃ ἀκόμη καὶ κατὰ τῶν εὐγενῶν καὶ τιτλοφόρων τῆς ἐπαρχίας του, οἵτινες ἤθελον ν' ἀποκλείσωσιν αὐτὸν τοῦ ἐκλογικοῦ των Συλλόγου. Ἀλλ' ὁ λαὸς τῆς Προβηγκίας ἠγάπα καὶ ἐλάτρευε τὸν ἀληθῆ αὐτοῦ προστάτην καὶ ὅτε μετ' ὀλίγον ἐπανήρχετο μετὰ βραχεῖαν ἀπουσίαν ἐκ τῶν Παρισίων ἡ εἴσοδος αὐτοῦ εἰς Aix καὶ μετὰ ταῦτα εἰς Μασσαλίαν ἦτο ἀληθῶς πανήγυρις. Ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἱερεῖς καὶ στρατιῶται μετὰ στεφάνων ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησίν του ἐπευφημοῦντες καὶ πατέρα τῆς πατρίδος προσαγορεύοντες. Ὁ Μιραβὼ ἐξελέγη μετ' ὀλίγον ἀντιπρόσωπος τῆς τρίτης τάξεως ὑπὸ τῶν δύο ἐκείνων πόλεων, ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ τῆς ἀντιπροσωπίας τῆς Μασσαλίας χάριν τοῦ Aix.

III

Ἡ τοσοῦτον ἀναμενομένη ἐκείνη ἡμέρα τῆς γενικῆς τῶν τάξεων συνελεύσεως, ἡ ὡς ἀρχὴ νέου πολιτισμοῦ νέου κόσμου, κοινωνίας καὶ πολιτεύματος χαρακτηρισθεῖσα μετέπειτα ὑπὸ τῆς ἱστορίας Πέμπτη Μαΐου τοῦ 1879 εἶχεν ἤδη ἀνατείλει. Ὁ λαὸς ἐώρταζε τότε τὴν ἐπάνοδον μόνον τῆς ἀρχαίας ἐκείνης συνηθείας καθ' ἣν παρεκάθητο καὶ οὗτος εἰς τὰ νομοθετικὰ συμβούλια τοῦ Κράτους, χωρὶς νὰ δύναται νὰ προμαντεύσῃ ὁποίας ἠδύνατο νὰ ἔχῃ συνεπείας ἐν τῷ μέλλοντι ἡ συνάθροισις ἐκείνη τῶν ἀντιπροσώπων τῶν τριῶν τάξεων.

Αἱ Βερσαλλίαι ἐτέλουν τὴν δημοτελεστάτην τῶν ἑορτῶν ἐξ ὅσων ποτὲ εἶδεν ἡ Γαλλία, ἀλλ' ὅμως καὶ ἐνταῦθα, καὶ τοῦτο ἦτο συνέχεια μακροῦ παρελθόντος, διετηρήθησαν τὰ προνόμια τῶν τάξεων καὶ προεπορεύοντο οἱ κληρικοὶ μὲ τοὺς ποδήρεις καὶ μέλανας μανδύας των καὶ τὰ πλατύγυρα τετράγωνα καλύμματα καὶ οἱ εὐγενεῖς μὲ τὰς χρυσοπαρύφους στολάς των καὶ τὰ λευκὰ πτερὰ ἐπὶ τοῦ πίλου, ἐνῷ οἱ τῆς τρίτης ἀντιπρόσωποι, ὁ λαός, εἵποντο αὐτῶν κατὰ τὴν προέλασιν, ἔφερον ἐπενδύτην βραχὺν καὶ οὔτε πτερὰ εἶχον ἐπὶ τοῦ πίλου, οὔτε χρυσᾶ, καὶ οὕτω εἰσῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν καθ' ἣν στιγμὴν ἐπρόκειτο ν' ἀρχίσῃ ἡ πρώτη καὶ βασιλικὴ ἐπικληθεῖσα συνεδρίασις ἀλλ' οὐχὶ διὰ τῆς αὐτῆς δι' ἧς καὶ οἱ πρῶτοι θύρας, οὔτε εἰσελθόντες παρεκάθησαν, ἀλλ' ἀπωτέρω καὶ ἀντικρὺ τοῦ βασιλικοῦ θρόνου ὑπῆρχεν ἡ δι' αὐτοὺς ὡρισμένη θέσις.

Ὑπῆρξε στιγμὴ ἐνθουσιασμοῦ εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Νέκερ, διότι ὁ λαὸς εἴξευρεν ὅτι εἰς αὐτὸν ὤφειλε τὴν συγκάλεσιν καὶ ἔτι πλέον τὴν διὰ διπλασίου ἀριθμοῦ ἀντιπροσώπευσίν του. Ἐπευφημία ἐπίσης ὑπεδέχθησαν τὸν Λουδοβῖκον ΙΣΤ' ὅστις, ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ ἤρχισε τὸν βασιλικὸν λόγον καὶ ἀφοῦ προσεφώνησε τὰς τρεῖς τάξεις, ἀφοῦ ἐλάλησε περὶ τοῦ δημοσίου χρέους καὶ τῶν οἰκονομιῶν, ὡς ἐν ἐπιλόγῳ ἐν μέσῳ βαθυτάτης σιγῆς ἐξέφερε τοὺς ἑπομένους ἀξιομνημονεύτους λόγους· — Ὅ,τι θερμὴ προσπάθεια ὑπὲρ τῆς κοινῆς εὐημερίας δύναται νὰ ὑποσχεθῇ ἢ λαὸς νὰ αἰτήσηται παρὰ βασιλέως εἰλικρινῶς ἀγαπῶντος αὐτὸν, δύνασθε καὶ πρέπει νὰ ἐλπίζητε παρ' ἐμοῦ. Εἴθε ἡ ὁμόνοια νὰ βασιλεύῃ διαρκῶς ἐν τῇ συνελεύσει ταύτῃ καὶ ἡ παροῦσα ἐποχὴ νὰ μείνῃ ἐς ἀεὶ ἀξιομνημόνευτος διὰ τὴν εὐτυχίαν τοῦ βασιλείου! Οὗτος εἶναι ὁ τῆς καρδίας μου πόθος καὶ ἡ διακαεστάτη τῶν εὐχῶν μου καὶ τοῦτο ἀναμένω εἰς ἀμοιβὴν τῆς εἰλικρινείας τῶν σκοπῶν μου καὶ τῆς πρὸς τὸν λαὸν ἀγάπης μου.

Καὶ ἦσαν ἀληθῶς εἰλικρινεῖς οἱ λόγοι του, ἀλλ' οἱ συνελθόντες ἐκεῖ ἦσαν ἐκ προοιμίων πολέμιοι οὐδὲ ἠδύναντο πολλῷ πλειότερον ἤδη, συναντώμενοι ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐκείνῃ, νὰ ὑπομείνωσιν ἀλλήλους. Ἡ αὐλή, ἥτις ἦτο τότε τὸ μέγα σχολεῖον τῆς ῥαδιουργίας, ἐσκέφθη νὰ ὑποκαύσῃ τὴν προδιάθεσιν ταύτην, νὰ προσεταιρισθῇ τὰς δύο πρώτας τάξεις ἐπὶ ζημίᾳ τῆς τρίτης, νὰ ὑποθάλψῃ καὶ οἱονεὶ συστηματοποιήσῃ τὴν διάστασιν. Καὶ ἰδοὺ ἀπὸ τῆς ἐπιούσης εὐθὺς ὁ κλῆρος καὶ οἱ εὐγενεῖς ἀποχωροῦσιν εἰς τὰ δωμάτιά των καὶ ἀφίνουσι μόνους τοὺς τῆς τρίτης, οἵτινες ματαίως προσεκάλουν αὐτοὺς νὰ ἔλθωσιν ὅπως ἐξελέγξωσιν ὁμοῦ τὰς ἐκλογάς. Πολλαὶ ἐγένονται ἀπόπειραι συμβιβασμοῦ καὶ ἐκ τῶν Ἐπισκόπων μάλιστά τινες αὐτόκλητοι μεσῖται προσῆλθον, ἀλλ' ἀνθισταμένων τῶν εὐγενῶν καὶ αἰτούντων τὴν κατὰ τάξιν ψηφοφορίαν αἱ διαπραγματεύσεις διεκόπησαν τότε.

Ἐπανελήφθησαν δὲ μετ' ὀλίγον καὶ πάλιν διεκόπησαν. Ἐπὶ τέλους, ἀφοῦ πα-

1).—Ἴδε φύλλον Ε' τῆς 20 Φεβρουαρίου 1880.

ρῆλθον οὕτω πέντε ἑβδομάδες μάτην, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν κοινοτήτων ἀπεφάσισαν καὶ ἄνευ τῶν ἄλλων νὰ προβῶσι. Μεταξὺ τῶν πρώτων ἐφάνη τότε ἐπὶ τοῦ βήματος ὁ Μιραβώ. Ὠνόμασαν αὐτὸν θύελλαν καὶ ἦτο ἀληθῶς τοιοῦτος. Ἀφοῦ ἐπερατώθησαν αἱ ἐξελέγξεις ἔπρεπε νὰ δοθῇ ἓν ὄνομα εἰς τὴν συνέλευσιν ἐκείνην. Οἱ μὲν προέτεινον νὰ ὀνομασθῇ Συνέλευσις νόμιμος τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ πλείστου μέρους τοῦ ἔθνους, ἐνεργοῦντος ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ ἐλαχίστου, ἄλλοι Συνέλευσις τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Γαλλικοῦ Ἔθνους, ἕτεροι νὰ ὀνομασθῶσιν ἀντιπρόσωποι εἰκοσιτεσσάρων ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων καὶ ἕτεροι πάλιν ἄλλως. Ὁ Μιραβὼ προέτεινε τότε τὸ ὄνομα *Ἀντιπρόσωποι τοῦ Γαλλικοῦ Ἔθνους* ἀλλ' ἡ πρότασίς του ἀπερρίφθη καὶ ὠνομάσθη γενομένης δεκτῆς ἐκείνης τοῦ Σιεγῆ καὶ Λεγράν· Ἐθνικὴ Συνέλευσις. Λέγουσι δὲ ὅτι τοσοῦτον ὠργίσθη ὁ Μιραβὼ ἀποτυχὼν, ὥστε ἐκάλεσε τὴν συνέλευσιν Ὄναγρον, ὅστις οὐδὲν ἄλλο εἴξευρεν ἢ νὰ δάκνῃ καὶ λακτίζῃ.

Ἐθνικὴ συνέλευσις! Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἄρχεται ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις. Καὶ τὸ πρῶτον ψήφισμα αὐτῆς ὡς λέγει ὁ Μινιὲ ἦτο πρᾶξις κυριαρχίας, διότι ἐκήρυξεν εὐθὺς τὸ ἀδιαίρετον τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας.

Ἡ αὐλὴ ἐμηχανεύθη τότε νὰ προκαλέσῃ δευτέραν βασιλικὴν συνεδρίασιν καὶ μέχρι ταύτης ἐπὶ τῇ προφάσει διακοσμήσεως κλείουσι τὴν αἴθουσαν. Καὶ ὅτε τὴν 21 Ἰουνίου ἦλθον οἱ ἀντιπρόσωποι, εὗρον τὰς θύρας κεκλεισμένας καὶ στρατιώτας φρουροὺς διεμαρτυρήθησαν καὶ ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Βαῖλὺ πρόεδρον τῆς συνελεύσεως ἐπορεύθησαν νὰ συνεδριάσωσιν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ σφαιριστηρίου. Ἐκεῖ δὲ ἐν μέσῳ τοῦ γενικοῦ ἐνθουσιασμοῦ τοῦ παρακολουθοῦντος λαοῦ οἱ ἀντιπρόσωποι ὤμοσαν τὸν ἱστορικὸν ἐκεῖνον ὅρκον νὰ μὴ χωρισθῶσί ποτε πρὶν ἢ δώσωσι σύνταγμα εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἀλλὰ καὶ ἡ αἴθουσα ἐκείνη τοῖς ἐκλείσθη μετ' ὀλίγον καὶ κατέφυγον τότε εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγ. Λουδοβίκου, ὅπου οἱ πλεῖστοι τῶν κληρικῶν ἦλθον νὰ συνεδριάσωσι μετ' αὐτῶν.

Ἐπὶ τέλους ἔφθασεν ἡ ἡμέρα τῆς βασιλικῆς συνεδριάσεως. Ὁ ἡγεμὼν ἦτο θρασὺς τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἦλθε μᾶλλον φόβον νὰ ἐμπνεύσῃ ἢ ἀγάπην, ἦλθε νὰ ἀκυρώσῃ τὰ ψηφίσματα τῆς ἐθνικῆς Συνελεύσεως καὶ νὰ προστάξῃ εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους νὰ ἀπέλθωσιν εἰς τὰ ἴδια. Ἀληθῶς δὲν ἦτο πλέον ὁ Λουδοβίκος τῆς 5ης Μαΐου· ἀλλὰ διάφορος ἐκείνου, παρασυρθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν αὐλικῶν, ἐπίστευσεν ὅτι ὤφειλε νὰ ἐπιδείξῃ ὅλην αὐτοῦ τὴν ἰσχὺν ἀντὶ τῆς φρονήσεως, τὸν ἐγωϊσμὸν ἀντὶ τῆς μετριοπαθείας.

Ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος, ἐξῆλθον καὶ οἱ εὐγενεῖς, ὁ λαὸς ὅμως ἔμεινεν ἐκεῖ. Καὶ ἠγέρθη τότε ὁ Μιραβὼ μὲ ὅλην αὐτοῦ τὴν ῥητορείαν καὶ τὸ θάρρος, ὡς ἀρχαῖός τις τῆς Ῥώμης Δήμαρχος ἕτοιμος νὰ κεραυνώσῃ τὴν αὐθάδειαν τῶν Πατρικίων ἢ τοῦ βασιλέως Ταρκυνίου τὴν ἀλαζονείαν, ἠγέρθη καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ἦτο κεραυνὸς καὶ τὸ ἴδιον αὐτοῦ θάρρος ἐνέπνεε τὸν σεβασμόν.

— Ὁμολογῶ, Κύριοι, ὅτι θὰ ἦτο ἴσως σωτήριον εἰς τὴν πατρίδα ὅ,τι πρὸ ὀλίγου ἠκούσατε, ἐὰν δὲν ἦσαν πάντοτε ἐπικίνδυνα τὰ δῶρα τῆς τυραννίας. Πρὸς τί ἡ ὑβριστικὴ αὕτη δικτατορία, ἡ ἐμφάνισις τῶν ὅπλων, ἡ βεβήλωσις τοῦ ἐθνικοῦ ναοῦ διὰ νὰ σᾶς εἰπωσιν ἐν εἴδει διαταγῆς, ἐστὲ εὐτυχεῖς; Τίς σας διατάσσει τοῦτο; Ὁ ἐντολοδόχος σας. Τίς σας ἐπιβάλλει νόμους διὰ τῆς βίας; Ὁ ἐντολοδόχος σας. Ἐκεῖνος, ὅστις ὤφειλε νὰ τοὺς δεχθῇ παρ' ἡμῶν, Κύριοι, οἵτινες ἐνεδύθημεν πολιτικὴν καὶ ἀπαραβίαστον ἱερατείαν, ἐπὶ τέλους παρ' ἡμῶν ἐξ ὧν καὶ μόνον εἰκοσιπέντε ἑκατομμύρια ἀνθρώπων περιμένουσι βεβαίαν τινὰ εὐτυχίαν, διότι εἰς ταύτην πρέπει νὰ συναινέσητε ὑμεῖς, ὑμεῖς νὰ τὴν δώσητε καὶ τὴν δεχθῶσι. Ἀλλ' ἡ ἐλευθερία τῶν βουλευμάτων σας ἐδεσμεύθη· καὶ οἱ στρατιῶται περικυκλοῦσι τὴν συνέλευσιν! Ἀλλὰ ποῦ εἶναι οἱ ἐχθροὶ τῆς πατρίδος; Μήπως ἦλθεν εἰς τὰς πύλας ἡμῶν ὁ Κατιλίνας; Ζητῶ ὅπως περιβαλλόμενοι τὸ ἀξίωμά σας καὶ τὴν νομοθετικὴν ἰσχὺν περιφρουρηθῆτε ἐντὸς τῆς ἱερότητος τοῦ ὅρκου σας· δὲν μᾶς εἶναι ἐπιτετραμμένον νὰ χωρισθῶμεν πρὶν ἢ δώσωμεν εἰς τὴν Γαλλίαν Σύνταγμα.

Τότε ὁ τελετάρχης μαρκήσιος Βρεζὲ βλέπων ὅτι οἱ ἀντιπρόσωποι δὲν ἤθελον νὰ ἐξέλθωσιν ἐπλησίασε πρὸς τὸν πρόεδρον καὶ—Κύριοι—εἶπεν— ἠκούσατε τὴν θέλησιν τοῦ βασιλέως...

—Ναί—ἀπήντησεν ὁ Μιραβὼ μὲ διπλάσιον θάρρος—ἠκούσαμεν τὴν θέλησιν, τὴν ὁποίαν ἄλλοι ὑπέβαλον εἰς τὸν βασιλέα, ἀλλὰ σύ, ὅστις δὲν δύνασαι νὰ ἦσαι ὄργανον αὐτοῦ παρὰ τῇ συνελεύσει, σύ, ὅστις οὐτε θέσιν οὔτε φωνὴν, οὔτε τὸ δικαίωμα νὰ λαλῇς ἔχεις, μάθε ὅτι δὲν εἶναι ἔργον σου νὰ μᾶς ὑπενθυμίσῃς τὸν λόγον του. Ἐν τούτοις πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ἀναβολῆς σοὶ ὑπενθυμίζω ὅτι ἐὰν σοὶ ἐπεφόρτισαν νὰ μᾶς ἀποδιώξῃς ἐντεῦθεν, ὠφείλες νὰ ζητήσῃς διαταγὰς ὅπως μεταχειρισθῇς τὴν βίαν τῶν ὅπλων. Ὕπαγε νὰ εἴπῃς εἰς τὸν κύριόν σου ὅτι εἴμεθα ἐδῶ κατὰ διαταγὴν τοῦ λαοῦ καὶ δὲν θέλουσι μᾶς ἀποσπάσει ἐντεῦθεν ἢ διά τῆς ἰσχύος τῆς λόγχης!

— Τοιαύτη εἶναι ἡ ἀπόφασις τῆς Συνελεύσεως ἐφώνησαν ἀθρόοι οἱ ἀντιπρόσωποι. Καὶ ὁ Ἀββᾶς Σιεγῆς ἀναστὰς—Κύριοι, εἶπεν, εἴμεθα καὶ σήμερον ὅ,τι καὶ χθὲς εἴμεθα. Δυνάμεθα νὰ προχωρήσωμεν.—Ἡ Συνέλευσις προέβη καὶ παμψηφεὶ διεκήρυξεν ὅτι ἐμμένει εἰς τὰς προτέρας αὐτῆς προτάσεις. Ἐπειδὴ δὲ οἱ στρατιῶται εἶχον ἤδη εἰσέλθει εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ οἱ ἐργάται ἤρχισαν νὰ ἀφαιρῶσι τὰ καθίσματα, κατὰ πρότασιν τοῦ Μιραβὼ ἡ Συνέλευσις ἐψήφισε συγχρόνως τὸ ἀπαραβίαστον τῶν μελῶν της.

(ἀκολουθεῖ)

Κ. Γ. ΞΕΝΟΣ.

ΝΙΝΑ

Ι

ΑΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΙ ΤΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ

Ὁ διαπλέων τὸ στενὸν τῆς Μάγχης, τὴν οὐρὰν ταύτην τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, εἴτε ἀπὸ τῶν βράχων τοῦ Δούβρου ἐξορμᾷ εἴτε ἀπὸ τοῦ λιμένος τοῦ Νιουάβεν ἀποπλέει, κατευθυνόμενος πρὸς τὰς ἀκτὰς τῆς Νορμανδίας, διακρίνει μακρόθεν ὑψουμένους ἐνώπιόν του πρῶτον μὲν τοὺς φάρους τῆς Ἄβρης, ἔπειτα δὲ τὸ τετειχισμένον προάστειον τῆς Σαϊντ-Ἀδρὲς μετὰ τῶν πέριξ καταφύτων βουνῶν του, ἐνῷ μετ' ὀλίγον, ὡς γοητευτικὴ ζωγραφία, ἀποκαλύπτεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του τὸ ἐπὶ τοῦ λοφίσκου παρεκκλήσιον τῆς Παναγίας τῶν Κυμάτων καὶ τὸ λευκάζον μνῆμα τοῦ στρατηγοῦ, τὸ ὁποῖον ὑψοῦται ἀπὸ μέσου τῶν σιδηρῶν κιγκλίδων του ὡς μέγας κῶνος λευκῆς ζαχχάρεως, ὅπως ὀνομάζεται κοινῶς. Μαγευτικώτερον εἶναι τὸ θέαμα τοῦ διπλοῦ λιμένος καὶ τῆς λεκάνης τοῦ ναυπηγείου, ὅπου μυρίαι νεφέλαι καπνοῦ ἀναβαίνουσι νωχελῶς πρὸς τὸν οὐρανὸν, ἐξερχόμεναι ἀπὸ τῆς καπνοδόχης τῶν ἐκεῖ προσηραγμένων πλοίων πάσης σημαίας καὶ ἐθνικότητος. Τοὺς λιμένας τούτους κλείουσιν ἐπὶ τῆς ἀντικρὺ ἐπιπροσθούσης λωρίδος γῆς δύο πολίχνια ἄλλοτε καὶ σήμερον πόλεις οὐχὶ ἀξιοκαταφρόνητοι, ἡ Τρουβίλλη καὶ τὸ Ὀμφλαὶρ, ἐπὶ τῆς ἄκρας ἀκτῆς τοῦ ὁποίου καὶ ἐπάνω τοῦ ὑπερκειμένου λοφίσκου ἀκταιωρὸς ἐποπτεύων καὶ ἐγκαρδιῶν τοὺς πλέοντας ὑψοῦται πρὸ τοῦ ναΐσκου τῆς Παναγίας ὁ Ἐσταυρωμένος.

Ἦτο λυκαυγὲς φθινοπωρινῆς πρωΐας καὶ παχεῖα ὁμίχλη ἐκάλυπτεν ὅλην τὴν πόλην καὶ τὰ πέριξ βουνά. Εἰς τὴν θάλασσαν ἐβασίλευεν ἀσυνήθης γαλήνη. Οἱ ἐπιπλέοντες Ἀμερικανικοὶ σημαντῆρες ἦσαν σιωπηλοί. Ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ ὅτι παρελθούσης τῆς ἰσημερίας τὰ κύματα ἀποκαμόντα ἐκοιμῶντο νήδυμον ὕπνον. Δύο ἢ τρία ἁλιευτικὰ πλοιάρια συστέλλοντα τὰ ἱστία, ἐπανήρχοντο εἰς τὸν λιμένα. Ἐπὶ τῆς Σαϊντ-Ἀδρὲς ἀμυδρῶς διεκρίνοντο τὸ κωδωνοστάσιον τῆς ἐκκλησίας καὶ αἱ μέλαιναι καπνοδόχοι τῶν οἰκιῶν. Τὸ παράτρημα, ἐκεῖνο τῆς Ἄβρης ἐφαίνετο ἀκόμη ὑπνῶττον· ἀλλ' ὁ παχὺς καπνὸς ὁ ἐξερχόμενος ἐκ τῆς διαρραγείσης στέγης καπνοδόχης παλαιοῦ οἰκίσκου, ὅστις διέλυε τὴν περὶ αὐτὴν ὁμιχλώδη ἀτμόσφαιραν, προέδιδεν ὅτι οἱ ἰδιοκτῆται αὐτῆς ἦσαν οἱ μᾶλλον πρωϊνοὶ τοῦ χωρίου.

Ἡ οἰκία ἐκείνη ἦτο τὸ καπηλεῖον τοῦ Λουσὰρ, τὸ πρῶτον ἂν θέλετε τοῦ χωρίου,

ΠΕΡΙ ΕΜΨΥΧΩΣΕΩΣ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΓΕΩΡΓΙΑΣ.

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΩΝ ΣΤΑΦΙΔΑΜΠΕΛΩΝ ΚΑΙ ΑΜΠΕΛΩΝ (1)

Ἐνταῦθα τελειόνουσιν ὅσα περὶ τῆς καλλιεργείας τῶν σταφιδαμπέλων καὶ τοῦ προϊόντος τῆς κορινθιακῆς σταφίδος ἐνόμισα πρέπον νὰ εἴπω. Ἀλλ' αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην νὰ προσθέσω καὶ ἄλλα τινά, ἀναγόμενα, σχετικῶς πρὸς τὴν παραγωγὴν τῆς σταφίδος, εἰς τὸ καθόλου γεωργικὸν ζήτημα.

Ὅταν ὁμιλῶμεν περὶ τῆς γεωργικῆς ἡμῶν παραγωγῆς, δὲν λέγομεν ἄλλο τι παρὰ σταφίδα, καὶ πάλιν σταφίδα, καὶ πάλιν, καὶ αἰωνίως, σταφίδα!

Τί δ' ἐστι σταφὶς ἀπέναντι τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς καὶ τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου; Ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἑκατομμύρια λιτρῶν ξηρᾶς ὀπώρας, ἄτινα, εἰς τὸν ἀπέραντον καταλογον τῶν παγκοσμίων ἐμπορικῶν εἰδῶν, εἶναι κόκκος ἄμμου ἐν τῷ ὠκεανῷ! Ἡ πτωχὴ λοιπὸν γεωργία μας τοῦτο καὶ μόνον τὸ προϊὸν δύναται σήμερον νὰ προσφέρῃ εἰς τὸ γενικὸν τοῦ κόσμου ἐμπόριον, καὶ ὀλίγον ἔλαιον, χάρις εἰς τὴν Ἑπτάνησον ὅπου ὑπάρχουσι παναρχαῖοι ἐλαιῶνες. Ἡ σταφὶς ὅμως πρωτεύει. Οἱ οἶνοί μας, ἕως τώρα, δὲν ἀποτελοῦσιν ἄρθρον ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου. Ὅλα τὰ λοιπὰ γεωργικὰ προϊόντα μας, τὰ ἐξαγόμενα εἰς τὸ ἐξωτερικόν, εἶναι μικροσκοπικώτατα. Σταφὶς καὶ πάλιν σταφὶς, καὶ ὅλοι σταφίδας φυτεύουσι, καὶ ὅλοι σταφίδας ἐμπορεύονται! Ὅλα ταῦτα ἀποδεικνύουσι τὴν νηπιώδη κατάστασιν τῆς γεωργικῆς ἡμῶν βιομηχανίας. Ὑπὸ τοιούτους τεχνικοὺς καὶ οἰκονομικοὺς ὅρους, καθ' οὓς καλλιεργοῦμεν τὴν γῆν, οὐδεμία ἄλλη καλλιέργεια, οὐδεμία ἄλλη γεωργικὴ βιομηχανία δύναται νὰ εὐδοκιμήσῃ. Διὰ τοῦτο, ἡ ἀροτραία καλλιέργεια ἀποβαίνει ἐπιζήμιος καὶ παραμελεῖται. Διὰ τοῦτο, καὶ αὐτὴ ἡ καλλιέργεια τῆς ἐλαίας περιερρονήθη. Διὰ τοῦτο, πᾶσα ἄλλη καλλιέργεια εἶναι εἰσέτι ἄγνωστος εἰς τὸν τόπον. Πρέπει λοιπὸν νὰ μεταβάλωμεν τοὺς τεχνικοὺς καὶ οἰκονομικοὺς ὅρους τῆς καλλιεργείας τῆς γῆς, καὶ τότε θὰ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἔχομεν γεωργίαν. Ἰδοὺ ἡ γεωργικὴ ἀναμόρφωσις, ἰδοὺ ἡ ἀκριβὴς παράφρασις τοῦ ἀγωνοθετήματος. Τοῦτ' ἐστὶ βελτίωσις τῆς ἡμετέρας γεωργίας.

Μονότονος γεωργία, γεωργία ἄνευ ποικιλίας προϊόντων, εἶναι πενήτων καὶ ἀμαθῶν λαῶν ἔργον. Τί σῴζει καὶ τί πλουτίζει τὴν Γαλλίαν; Ἡ ποικιλία τῆς γεωργίας αὐτῆς βιομηχανίας καὶ τῆς χειροτεχνικῆς. Τόπος, ἄνευ ἐσωτερικῶν ἀγορῶν, διότι δὲν ἔχει τὶ νὰ πωλήσῃ, καὶ ἂν ἔχῃ μικρά τινα προϊόντα, δὲν ἔχει μέσα συγκοινωνίας, καθεὶς δὲ φοβεῖται νὰ αὐξήσῃ τὴν παραγωγήν του, διότι στερεῖται διεξόδων, τόπος ἐν ἑνὶ λόγῳ, ὅστις δὲν ἔχει ἐσωτερικὸν ἐμπόριον, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ κύριον ἐμπόριον, εἶναι τόπος νεκρὸς, προωρισμένος εἰς τὴν ἀπομόνωσιν, καταδικασμένος νὰ ζῇ μακρὰν τοῦ παγκοσμίου ἀγῶνος, τῆς ἀναπτύξεως τοῦ πλούτου καὶ τῆς κοινῆς εὐημερίας. Πτωχὸς δὲ καὶ τετραχηλισμένος θὰ μένῃ, ἐνόσῳ δὲν φροντίζει, διὰ τῶν καταλλήλων μέσων, ν' ἀναπτύξῃ τὴν παραγωγήν του καὶ νὰ πολλαπλασιάσῃ τοὺς πόρους του.

Ἀλλὰ καὶ οἱ ἀδιακόπως φυτεύοντες σταφίδα κορινθιακὴν, δὲν αἰσθάνονται, ἀρά γε, τὴν προσεγγίζουσαν φοβερὰν κρίσιν! Μονοπώλιον μὲν εἶναι ἡ Ἑλλὰς τοῦ προϊόντος τούτου, ἀλλὰ τὸ μονοπώλιον αὐτὸ δὲν θὰ ἔχῃ καμμίαν ἀξίαν, ὅταν ἡ προσφορὰ ὑπερβῇ τὴν ζήτησιν. Εἶναι μὲν μονοπώλιον ἡ Ἑλλὰς, ἀλλὰ καὶ πόσοι λαοὶ καταναλίσκουσι τὸ προϊόν της, καὶ κατὰ πόσον! Ὁ μυριόστομος, ὡς προεῖπον, γίγας τοῦ ἀγγλικοῦ λαοῦ καταναλίσκει μόλις τὸ ἥμισυ τῆς ὅλης παραγωγῆς. Ἡ Ἀμερικὴ μόλις τὸ $^1/_6$ τοῦ ἄλλου ἡμίσεως, καὶ ἡ Γερμανία, ὅταν αἱ τιμαὶ ἦναι μικραὶ, μόλις ἓν ἄλλο ἕκτον, ἢ καὶ ὀλίγον περισσότερον. Μένουσι $^4/_6$ ἐκ τοῦ εἰρημένου ἡμίσεως. Δύο ἐξ αὐτῶν δαπανῶνται εἰς διαφόρους ἄλλας βορείους χώρας, καὶ τὰ λοιπὰ δύο θὰ μένωσιν εἰς τὸ ἐξῆς ἀπόθεμα ἐν τῇ Μεγάλῃ Βρεττανίᾳ. κατὰ τὸ πλεῖστον, ἤγουν, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἡ ὁλικὴ παραγωγὴ, κατὰ μέσον ὅρον, θὰ ἀνέρχεται, εἰς τὸ ἑξῆς, εἰς τὰ 200 ἑκατομμύρια, καὶ τὸ ἥμισυ ἐξ αὐτῶν θὰ καταναλίσκεται ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ ἓν τισι τῶν ἀποικιῶν της, ἰδίως δὲ εἰς Αὐστραλίαν, θὰ μένωσιν 100 ἑκατομμύρια. Ἐξ αὐτῶν, 15 ἡ Ἀμερικὴ, 15 ἡ Γερμανία, καὶ 30 αἱ λοιπαὶ βόρειαι χῶραι. Ἄρα, θὰ μένῃ, κατ' ἔτος, περίσσευμα, ἢ ἀπόθεμα, ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ ἐν ἄλλαις ἐκ τῶν εἰρημένων χωρῶν, περὶ τὰ 40 ἑκατομμύρια. Ἀπόθεμα δὲ τοιοῦτο, ἀπέναντι τῆς σημερινῆς καταναλώσεως, θὰ ἦναι φοβερὸν κατὰ πάσης νέας εἰσοδείας, καὶ αἱ τιμαὶ ἑπομένως εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴν ὑποστῶσι μεγάλην ἐλάττωσιν, τοιαύτην ἐλάττωσιν, ὥστε νὰ καταντήσῃ ἀσύμφορος πλέον ἡ καλλιέργεια τῆς σταφιδοπαραγωγῆς. Κατὰ συνέπειαν, καὶ ἡ ἀξία τῶν κτημάτων θὰ ὑποστῇ ἀνάλογον ἐλάττωσιν, ὅλα δὲ ταῦτα θὰ φέρωσι κρίσιν ἀνεπανόρθωτον.

Ἡ τοσαύτη τῆς παραγωγῆς αὔξησις ἔπρεπε ν' ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμούς μας. Πρὸ ἐτῶν ὀφείλαμεν νὰ καταβάλωμεν πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως εἰσαχθῇ καὶ εἰς ἄλλας βορείους χώρας ἡ χρῆσις τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ξηροῦ καρποῦ. Ἄλλοτε, πολλὰ περὶ τούτου ἐγένοντο, ἀλλ' ἐναυάγασαν ἀπέναντι τῆς κοινῆς ἀδιαφορίας· τώρα, διὰ νὰ προληφθῇ ἡ ἐπικειμένη κρίσις, δεν μᾶς μένει ἄλλη ἐλπὶς, παρὰ ἡ τελεία κατάργησις, ἢ, τοὐλάχιστον, ἡ ἐλάττωσις τοῦ εἰσαγωγικοῦ τέλους τῆς Ἀγγλίας, διὰ νὰ αὐξήσῃ τοιουτοτρόπως ἡ κατανάλωσις, ὡς ἐγένετο κατὰ πᾶσαν τοιαύτην προηγουμένην ἐλάττωσιν. Ἡ Ἀγγλία ζητεῖ ἀπὸ ἡμᾶς τὴν κατάργησιν τοῦ εἰσαγωγικοῦ τέλους διαφόρων ἐμπορευμάτων της. Ἂν ἡ κατάργησις γείνῃ ὑπὲρ τῆς Ἀγγλίας, θὰ γείνῃ ἐξ ἀνάγκης, καὶ ὑπὲρ ἄλλων ἐπικρατειῶν, παραγουσῶν ὅμοια εἴδη, ἀλλὰ προτιμότερον εἶναι τοῦτο, παρὰ ἡ φοβερὰ κρίσις, ἥτις μᾶς ἀπειλεῖ, καὶ ἡ ὁποία, ἐκτὸς τῆς καταστροφῆς τοῦ πλουσιωτέρου ἑλληνικοῦ εἰσοδήματος, θὰ μηδενίσῃ προσέτι καὶ πᾶσαν κτηματικὴν ἀξίαν, καὶ ἡ ἀγροτικὴ ἰδιοκτησία θὰ καταντήσῃ non valeur! Τότε δὲ αἱ οἰκονομικαὶ συνέπειαι ἔσονται φοβερόταται. Ἐπίσης πρέπει νὰ καταβληθῇ πᾶσα προσπάθεια πρὸς κατάργησιν, ἢ ἐλάττωσιν, τῶν εἰσαγωγικῶν τελῶν ἐν τοῖς διαφόροις κράτεσι τῆς Γερμανίας, ὅπου ἡ σταφίς μας εἶναι εἰσηγμένη, ἀλλ' ἕνεκα τῶν ὑπερμέτρων εἰσαγωγικῶν τελῶν, ἡ κατανάλωσίς της εἶναι λίαν περιωρισμένη. Περισσότερα δὲν ἁρμόζουσιν εἰς διατριβὴν τοιαύτην. Εἶπον δὲ καὶ τὰ ἀνωτέρω, διότι ἡ ἐκ τῆς σταφίδος κρίσις θὰ ἔχῃ τοιαῦτα ἀποτελέσματα, ὥστε πᾶσα πρὸς βελτίωσιν τῆς γεωργίας προσπάθεια θὰ ἀναχαιτισθῇ, ὡς ἐκ τῆς ἐσχάτης πενίας καὶ τοῦ λαοῦ καὶ τῆς κυβερνήσεως.

Ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ εἰσακουσθῇ ἡ φωνή μου ἀπὸ τοὺς σταφιδοπαραγωγοὺς, ἡ κρίσις ἠδύνατο νὰ προληφθῇ. Νὰ προτιμήσωσι τὴν μικρὰν πα-

1) Συνέχεια ἴδε φυλλάδιον 6 τῆς 29 Φεβρουαρίου.

τὸ ὁποῖον ἦτο συγχρόνως καὶ ξενοδοχεῖον καὶ παντοπωλεῖον, ἔχον σύμβολον ἄνωθεν τῆς θύρας, ἄγνωστον διὰ τίνα λόγον, κεφαλὴν μέλανος τράγου, τὴν ὁποίαν περιέστεφεν ὁλοπράσινος κλόνος κισσοῦ. Ἡ σύζυγος τοῦ Λουσὰρ, τεσσαρακοντούτης ἤδη, ἀλλ' ἀρκετὰ εὔρωστος, ἔχουσα περίμετρον τὸ ἄθροισμα τεσσάρων παριστινῶν σιλφίδων καὶ ζωηρὰ ἀκόμη τὰ χρώματα τοῦ προσώπου, τὰ ὁποῖα διετήρει οὐχὶ ὁ ἐπίπλαστος χρωματισμὸς τοῦ ψιμυθίου, ἀλλ' ἡ ὑγεία καὶ τὸ σίδηρον, μὲ τὸν Νορμανδικόν της κεκρύφαλον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἔκυπτε παρὰ τὴν ἑστίαν ἀναδαυλίζουσα τὴν πυρὰν, ἐνῷ ὁ σύζυγός της κατὰ πέντε ἔτη πρεσβύτερος, ἀλλ' ἐπίσης ἀνθηρὸς τὴν μορφὴν καὶ εὐσταλὴς τὸ σῶμα, ἐκάθητο παρὰ τὴν τράπεζαν, ἀνατέμνων εἰς λεπτοτάτας ταινίας ὀγκώδες λάχανον, βάρους τοὐλάχιστον τριάκοντα χιλιογράμμων, διὰ τὴν προπαρασκευὴν τοῦ σουκρούτ.

Ἀντικρὺ αὐτῶν ἐπί τινος θρανίου κεκαλυμμένος ἐξ ἡμισείας διὰ τοῦ ἐπενδύτου ἐκοιμᾶτο ἄνθρωπός τις νέος τὴν ἡλικίαν καὶ μέτριος τὸ ἀνάστημα ἐξ ὅσων ἠδύνατό τις νὰ συμπεράνῃ ἐκ τοῦ τόπου τὸν ὁποῖον κατελάμβανε, μὲ τὸν σάκκον τοῦ ταξειδίου ἀνηρτημένον εἰσέτι ἀπὸ τοῦ ὤμου του. Ἐνώπιόν του ἐπὶ τῆς τραπέζης παρέκειντο ἀκόμη λείψανα νυκτερινοῦ συμποσίου, ποτήρια ἐξ ἡμισείας πεπληρωμένα ζύθου, τεμάχια ἄρτου καὶ τρυβλία κενά.

— Ξέρεις γυναῖκα—ἔλεγεν ὁ κάπηλος Λουσὰρ, ἐξακολουθῶν τὴν ἐργασίαν του—ὁ φίλος ἐδῶ τὸ ἔρριξε βαρειὰ καί μου φαίνεται πῶς ἔχασε καὶ τὸ σημερινὸ τραίν.

— Ἔ! καὶ τί σε μέλει — εἶπεν ἡ κυρία Λουσὰρ τρίβουσα τοὺς ὀφθαλμούς της οἵτινες ἤρχισαν ἐξ αἰτίας τοῦ καπνοῦ νὰ δακρύωσι — μήπως μᾶς ἀφῆκε καμμιὰ παραγγελία νὰ τὸν ξυπνήσουμε... Ἔπειτα τώρα εἶναι ἀργά. Καὶ εἶμαι τῆς ἰδέας ἀφοῦ ἔχασε κ' ἔχασε τὸ τραίν νὰ μὴ χάσῃ τοὐλάχιστον καὶ τὸν ὕπνο του.

Ἡ ἀπάντησις αὕτη ἐφάνη πολὺ ὀρθὴ εἰς τὸν Λουσὰρ καὶ δὲν ἐπέμεινε περιπλέον. Καὶ ὁ ἄγνωστος ἐκεῖνος ταξειδιώτης ἐξηκολούθει νὰ ῥογχαλίζῃ ἀδιακόπως.

— Ἄ! πότε θὰ σφυρίξῃ καὶ γιὰ μᾶς αὐτὸς ὁ σιδηρόδρομος....!—ἐξηκολούθησεν μετά τινος παραπόνου ἡ σύζυγος — Θυμᾶσαι ἀπὸ πότε μοῦ ἔχεις ὑποσχεθῆ, Λουσὰρ, ἕνα ταξειδάκι ἕως τὸ Παρίσι...; Τὸ ἔχω καϋμό! Νὰ πατήσω μονάχα τὸ Παρίσι, νὰ ἰδῶ τὰ ἠλεκτρικὰ φῶτα καὶ τὴν Ὄπερα, νὰ ἔμβω μέσα στὸ Λούβρο νὰ κόψω ἕνα φόρεμα καὶ ἔπειτα... καὶ ἔπειτα· ξέρω κ' ἐγὼ· ἂς πεθάνω!

— Μοῦ φαίνεται, γυναῖκα, πῶς πολὺ ὀγλήγωρα θὰ γείνῃ αὐτὴ ἡ δουλειά. Τὰ

ραγωγὴν ἀπὸ τὴν μεγάλην, καὶ γνωρίζουσιν ὅτι τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ κλαδεύματος. Τοιουτοτρόπως, ἡ γενικὴ παραγωγὴ θὰ καταντήσῃ μετριωτέρα, καὶ θὰ ἦναι ἀνάλογος πρὸς τὴν σημερινὴν πιθανὴν κατανάλωσιν, αἱ τιμαὶ δὲ, ὄχι μόνον θὰ διατηρηθῶσιν, ἀλλὰ βεβαίως καὶ θὰ αὐξήσωσι, διότι ἡ ποιότης μεγάλως θὰ βελτιωθῇ, αἱ δὲ δαπάναι τοῦ τρυγητοῦ θὰ ὑποστῶσι σπουδαίαν ἐλάττωσιν πρὸς ὄφελος τῶν παραγωγῶν. Περὶ τοιούτων μέτρων, οὐδεμίαν ἔχει ὁ νομοθέτης ἁρμοδιότητα. Ὁ μέγας νομοθέτης, εἰς τοιαύτας περιστάσεις, εἶναι τὸ καλῶς ἐννοούμενον συμφέρον. Εὐτυχεῖς οἱ λαοὶ, οἵτινες δύνανται νὰ νοῶσι τὰ ἀληθινὰ αὐτῶν συμφέροντα!

Ἀμπελοι. Ἡ τῶν ἀμπέλων ἰδίως καλλιέργεια εἶναι εἰς ἄκρον παρημελημένη, χάρις δὲ εἰς τὸ κλίμα μας, ἔχομεν ἐξαιρέτους πρὸς βρῶσιν σταφυλάς. Ὅλαι αἱ ἑλληνικαὶ σταφυλαὶ, ἐκτὸς δύο ἢ τριῶν εἰδῶν, τὰ ὁποῖα εἶναι λίαν στυφὰ, χρησιμώτατα ὅμως εἰς τὴν οἰνοποιίαν, εἶναι λίαν εὐάρεστοι εἰς τὴν γεῦσιν. Ὁ Ἕλλην γεωργὸς, ἂν καὶ θεωρῇ τὴν ἄμπελον κτῆμα πολύτιμον, ἕνεκα τοῦ οἴνου, δὲν ἐπιμελεῖται ὅμως τὴν καλλιέργειάν της, φρονῶν ὅτι, ὅσον κακὰ καὶ ἂν καλλιεργηθῇ, πάντοτε θὰ δώσῃ καρπούς, καὶ ἐκ τῶν καρπῶν αὐτῶν πάντοτε θὰ γίνῃ οἶνος, καλὸς, ἢ κακὸς, ἀδιάφορον! Ὀλίγιστα εἶναι τὰ μέρη, ὅπου, ἕνεκα τῆς ἰσχυότητος τῆς γῆς, ὁ ἰδιοκτήτης ἀναγκάζεται νὰ δίδῃ περισσότεραν προσοχὴν εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου, διότι ἄλλως καταντᾷ ἡ παραγωγὴ ἀσήμαντος. Ἄμπελοι ὅμως, εἰς γῆν κατάλληλον καλῶς περυτευμέναι καὶ βοηθούμεναι δι' ἀναλόγου λιπάσματος, σκαπτόμεναι δὲ καὶ σκαλιζόμεναι ἐπιμελῶς, καὶ προσέτι ἀποστερούμεναι καὶ βλαστοκοπούμεναι, ὅσον πρέπει, καὶ ἐν ἀνάγκῃ, ἀποφυλλιζόμεναι μετρίως, ἐγκαίρως, καὶ προφυλακτικῶς, εἶναι θαυμασταὶ, διά τε τὴν ἄρθονον καρποφορίαν των, καὶ διὰ τοὺς ὡραίους αὐτῶν καρπούς. Ἀλλὰ τοιαῦται ἄμπελοι εἶναι φυτὰ ἰθαγενῆ, παρ' ἡμῖν, καὶ ὅμως δὲν αἰσθανόμεθα ὑπὲρ αὐτῶν μεγάλην φιλοστοργίαν, καὶ τὰ ἀφίνομεν ἀπεριποίητα (ἐκτὸς τῶν μυριοποθήτων σταφιδαμπέλων!). Περιποιούμεθα δὲ τὰς σταφιδαμπέλους, διότι τὸ προϊὸν αὐτῶν εὑρίσκει ἄμεσον καὶ ὠφέλιμον πώλησιν, τοῖς μετρηταῖς, καταναλίσκεται δι' ὅλου ἐξωτερικῶς, καὶ εἰσκομίζει εἰς τὸν τόπον χρήματα ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς, τὰ ὁποῖα ἡμεῖς στερούμεθα. Μὴ, ἀρά γε, τὴν αὐτὴν, καὶ ἴσως μείζονα, ὠφέλειαν δὲν θὰ εἴχαμεν, ἂν ἐγνωρίζαμεν νὰ περιποιώμεθα τὴν οἰνοποιίαν μας, ὅσον περιποιούμεθα τὴν σταφιδοπαραγωγήν!

Διδάγματα ἐπωφελῆ διὰ τὴν *ἀμπελουργίαν* δυνάμενα νὰ λάβωμεν ἐκ τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας. Ἄλλοι ὅροι διέπουσι τὴν ἀμπελουργίαν εἰς τὰ βόρεια κλίματα. Ἀνωτέρω ἐσημείωσα, ἐν περιλήψει, τοὺς κυριωτέρους ὅρους τῆς καλῆς ἀμπελουργίας εἰς τὸ κλίμα μας.

Διὰ νὰ κάμῃς καλὸν οἶνον, πρέπει νὰ φυτεύσῃς εἰς γῆν κατάλληλον, ἄμπελον, ἀρμοδίαν εἰς τὸν οἶνον, τὸν ὁποῖον προτίθεσαι νὰ κατασκευάσῃς. Πῶς δὲ θὰ γνωρίσῃς τὴν κατάλληλον γῆν; — Διὰ τῆς γεωλογίας καὶ τῆς χημείας. Ἐν Γαλλίᾳ, εἶναι γνωστὰ ὅλα τὰ ἐδάφη, καὶ ἠμπορεῖ τις νὰ εἴπῃ ὅτι ὑπάρχει ἕτοιμος ὁ γεωργικὸς χάρτης τῆς γαλλικῆς χώρας. Ὅταν λοιπὸν ἀξιωθῇ καὶ ἡ Ἑλλὰς ν' ἀποκτήσῃ ἐπιστήμην, τότε καὶ οἱ ἰδικοί μας γεωργοὶ θὰ μάθωσι τὴν εἰς πᾶσαν καλλιέργειαν κατάλληλον γῆν. Κοινῶς λογίζεται ἡ κοκκινογῆ ὡς ἡ κατλλληλοτέρα εἰς τὴν ἀμπελουργίαν. Ἀλλ' ἄλλο εἶναι ἡ μεγάλη καρποφορία, καὶ ἄλλο ἡ ποιότης τοῦ οἴνου. Διὰ νὰ φυτεύσῃς ὅμως ἄμπελον, κατάλληλον εἰς τὸν οἶνον, τὸν ὁποῖον θέλεις νὰ κατασκευάσῃς, πρέπει νὰ γνωρίσῃς τὰς διαφόρους σταφυλὰς, τοὐλάχιστον τῆς πατρίδος του. Ἀλλ' ἡμεῖς δὲν γνωρίζομεν ἄλλας σταφυλὰς, παρὰ τὰς τῆς πόλεως, ἢ τῆς κωμοπόλεως, ἢ τοῦ χωρίου, ἔνθα κατοικοῦμεν. Οὐδεμία περιγραφὴ ὑπάρχει τῶν ἑλληνικῶν σταφυλῶν, οὐδὲ εἶναι γνωστὴ χημικῶς ἡ χρησιμότης των, ἐνῷ οἱ Γάλλοι, οἵτινες ἐδοκιμοῦσι τοσοῦτο εἰς τὴν οἰνοποιίαν, γνωρίζουσιν ὅλας τὰς σταφυλὰς τοῦ κόσμου ἐκ περιγραφῶν τὰς ὁποίας δημοσιεύουσιν ἄνδρες σοφώτατοι περὶ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, καὶ ἐξαίσιοι οἰνοποιοί, οἵτινες ἐξεταζουσι τὰς σταφυλὰς, ὑπὸ τὴν ἔποψιν κυρίως τῆς οἰνοποιίας, καὶ διδάσκουσι τὰς κυριωτέρας οἰνοποιητικὰς μεθόδους.

Δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι αἱ ὁμοειδεῖς σταφυλαὶ κάμνουσιν οἶνον ἄριστον· ἠμποροῦν νὰ κάμνωσιν ἰδιότροπον ἢ ἰδιόρρυθμόν τινα οἶνον, οὐχὶ ὅμως ἄριστον, κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν σήμερον γεῦσιν παρὰ τοῖς πολιτισμένης λαοῖς. Ἀπεναντίας, ἡ ποικιλία τῶν σταφυλῶν συντελεῖ εἰς τὸ εὔγευστον τοῦ οἴνου, καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ἀρώματος, φθάνει μόνον αἱ ποικίλαι σταφυλαὶ νὰ ὡριμάζωσι συγχρόνως. Αἱ πλεῖσται τῶν ἑλληνικῶν ἀμπέλων ἔχουσι ποικίλας σταφυλὰς, ἀλλ' ὅταν αἱ μὲν ὡριμάσωσι αἱ δὲ εἶναι ἄωροι.

Τῆς τοιαύτης ὅμως μίξεως δοκιμαὶ πρέπει νὰ γίνωσιν ὅπως γνωσθῇ ποῖων σταφυλῶν ὁ ὁπὸς συμβιβάζεται καλήτερα πρὸς προαγωγὴν οἴνου ἐκλεκτοῦ, καθὼς παρά τινων ἐγένοντο δοκιμαὶ τοιαῦται καὶ παρήχθησαν οἶνοι ἐξαίρετοι, ἰδίως ἐν Ἑπτανήσῳ καὶ ἐν τοῖς παραλίοις τῆς Ἠλείας.

Ἐκτὸς τῆς κακῆς καταστάσεως τῆς ἀμπελουργίας καὶ ἡ οἰνοποιία μας εἶναι βαναυσοτάτη, ἐνόσῳ δὲ διατηρεῖται ἡ πατροπαράδοτος μέθοδος, ἀδύνατον εἶναι οἱ οἶνοι μας νὰ ἔχωσι τὰ πρώτιστα συστατικὰ παντὸς καλοῦ οἴνου, ἤτοι γεῦσιν ὁμαλὴν, ὀσμὴν καθαρὰν, καὶ ἄρωμα εὐῤῥόσυνον. Ὁμιλῶ περὶ οἴνου τῆς τραπέζης ὅστις εἶναι ὁ ἀναγκαιότερος. Ἡμεῖς τρυγοῦμεν τὰς σταφυλὰς ἢ ἀώρους ἢ ἀφοῦ ἀρχίσῃ ἡ σῆψις εἰς αὐτὰς, μετὰ τὰς πρώτας βροχὰς, καὶ ἀφοῦ ἐπαναληφθῶσιν αὗται, χωρὶς τοὐλάχιστον νὰ τὰς καθαρίζωμεν ἀπὸ τὰς σεσηπυίας ῥάγας, ἢ καὶ ἀπὸ ὁλοκλήρους σεσηπυίας σταφυλὰς, τὰ δὲ οἰνοποιητικὰ σκεύη καὶ δοχεῖα εἶναι ἄκαθαρτα, καὶ κάδδοι, πατητῆραι, καὶ πίθοι, καὶ ὅ,τι ἄλλο χρησιμεύει εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ οἴνου. Βρωμερώτατον καὶ ἀηδέστατον εἶναι τὸ διὰ τῶν ποδῶν πάτημα τῶν σταφυλῶν. Εἰς τὰς ἑλληνικὰς οἰνοποθήκας, ἠμποροῦν νὰ εὑρεθῶσι πίθοι πεντήκοντα ἐτῶν, ὁ δὲ τεράστιος πίθος τῆς μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου ἴσως ἀριθμεῖ αἰῶνα ὁλόκληρον, ἐνῷ οἱ πίθοι πρέπει κατὰ τριετίαν, ἢ τὸ πολὺ κατὰ πενταετίαν, ν' ἀνανεῶνται, καὶ μάλιστα εἰς τὰ θερμὰ κλίματα, πολὺ ταχύτερον. Ἐνῷ δὲ ὁ οἶνος, εἰς τὸ κλίμα μας λαμβάνει πολλὰς καὶ ἐπανειλημμένα ζυμώσεις, οὐδεμία γίνεται μετάγγισις.

Ὅπως κατασκευάζονται, σήμερον, οἱ οἰνοί μας, πᾶς συναγωνισμὸς μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς περφωτισμένης Εὐρώπης ἀποβαίνει ἀδύνατος· οὐδ' εἶναι συνετὸν νὰ καταγινώμεθα εἰς ἀπομιμήσεις τῶν ἐκλεκτῶν οἴνων τῶν μερῶν ἐκείνων, ἀφοῦ τὸ ἡμέτερον κλίμα καταπολεμεῖ τὴν κατασκευὴν παραμοίων οἴνων. Ὁμιλῶ περὶ φυσικῶν οἴνων, καὶ οὐχὶ περὶ τεχνητῶν, περὶ οἴνων γνησίων, καὶ οὐχὶ νενοθευμένων. Οἱ ὁπαδοὶ τῆς ἀπομιμήσεως ἀναγκάζονται νὰ καταφεύγωσιν εἰς τὴν νόθευσιν νομίζοντες ὅτι δύνανται ν' ἀπατήσωσιν. Ἀλλ' ὅτι καὶ ἂν θέλωσιν ἂς κάμωσιν οἱ ἀπομιμηταὶ, ἡ Ἑλλὰς δὲν θὰ δυνηθῇ ποτὲ, ὑπὸ τοιοῦτον ἥλιον νὰ πράξῃ τοὺς ἐκλεκτοὺς οἴνους τῆς Γαλλίας, ἢ τοὺς ἐκ-

λεκτοὺς οἴνους τῆς Γερμανίας, καθὼς δὲν ἠδυνήθη νὰ τοὺς παράξῃ οὔτε ἡ Ἰταλία, οὔτε ἡ Ἱσπανία, οὔτε ἡ Πορτογαλία. Ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῶν ἡμετέρων οἴνων καὶ τῶν οἴνων τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Γερμανίας εἶναι πάντοτε εὐδιάγνωστος, καὶ λίαν ἐπαισθητή. Οἱ τῶν θερμῶν κλιμάτων οἶνοι ἔχουσιν ἄλλην γεῦσιν, καὶ οἱ τῶν βορείων ἄλλην. Αἱ ἀπομιμήσεις εἶναι ἐλεειναὶ παρῳδίαι. Ἕκαστος τόπος, κατὰ τὸ κλίμα του, παράγει οἴνους ἰδιορρύθμου γεύσεως καὶ οἱ ἑλληνικοὶ οἶνοι ἔχουσι τὴν ἰδιαιτέραν αὐτῶν γεῦσιν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ὁμοιάζουσιν οὔτε μὲ τοὺς οἴνους ἄλλων θερμῶν κλιμάτων. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἀναγνωρίζουσι σήμερον οἱ σοφώτεροι τῶν οἰνολόγων, καὶ οἱ ἀξιώτεροι τῶν οἰνοποιῶν. Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Γαλλίαν, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Γερμανίαν, ἕκαστος τόπος παράγει ἴδιον οἶνον, ἂν καὶ οἱ μέθοδοι τῆς κατασκευῆς εἶναι κοιναί. Τοῦτο δὲ σημαίνει ὅτι τὸ ἔδαφος, πρὸ πάντων, ἔχει μεγίστην ἐπιρροὴν ἔπειτα δὲ ἡ σταφυλὴ καὶ τὸ κλίμα. Ἂν συγκρίνωμεν τοὺς οἴνους τῶν νήσων μας μὲ τοὺς οἴνους τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Στερεᾶς, θὰ αἰσθανθῶμεν ἀμέσως τὰς διαφορὰς· αἱ διαφοραὶ δὲ αὗται διακρίνονται μεταξὺ οἴνων μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς περιφερείας. Διὰ τοῦτο, πλεῖστοι τῶν τῆς ἑσπερίας τῆς Εὐρώπης ἐκλεκτῶν οἴνων ῥέρουσι τὸ ὄνομα ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας τοποθεσίας, ἔνθα ὑπάρχουσιν αἱ ἄμπελοι, ἐξ ὧν παράγονται.

Τί λοιπὸν πρέπει νὰ κάμωμεν; Δύο τινά. Πρῶτον, νὰ βελτιώσωμεν τὴν καλλιεργείαν τῶν ἀμπέλων μας, κατὰ τὰ εἰρημένα, ὧν ἡ λεπτομερὴς διδασκαλία δὲν εἶναι ἔργον ἰδικὸν μου, καὶ δεύτερον, νὰ ἐπιμεληθῶμεν τὴν οἰνοποιίαν μας, κατὰ τοὺς κανόνας τῆς οἰνοποιίας τῶν πολιτισμένων χωρῶν, διὰ νὰ παράγωμεν οἴνους ἄνευ ἐλαττωμάτων, εὐπότους καὶ εὐόσμους. Ἀφοῦ δὲ ταῦτα γίνωσι, νὰ προσπαθήσωμεν, μετὰ μεγάλης ὑπομονῆς καὶ ἐπιμονῆς, νὰ ἐξοικειωθῶσι μὲ τὴν γεῦσιν αὐτῶν οἱ κάτοικοι χωρῶν πολιτισμένων πλουσίων. Ἀλλὰ τὸ ἔργον τοῦτο δὲν εἶναι ἔργον τῶν ἀτομικῶν δυνάμεων οὔτε τῶν ἰδιοκτητῶν, οὔτε τῶν ἐμπόρων, πρέπει νὰ συγκροτηθῇ μέγας συναιτερισμὸς, ἱκανὸς νὰ ὑποφέρῃ τὰς ἀναποφεύκτους πρώτας ζημίας.

Οἱ οἶνοι ταλαιπωροῦνται μεγάλως εἰς τὰ ταξείδια. Ὅπως σῴζονται τῆς τοιαύτης ταλαιπωρίας, πρέπει νὰ ταξιδεύωνται ἢ ἐντελῶς ἄωροι, εἰς κατάστασιν γλεύκους, ἢ ἐκεῖ ν' ἀφίνωνται πρὸς ὡρίμανσιν, καὶ ἔπειτα νὰ πωλῶνται ἢ νὰ ταξιδεύωνται λίαν ὥριμοι. Ἡ ὡρίμασις ὅμως τῶν ἰδικῶν μας οἴνων ἀπαιτεῖ χρόνον πολὺν, διότι συνήθως συμβαίνει νὰ λαμβάνωσι νέας ζυμώσεις, καὶ μετὰ τρία ἔτη, ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ πλείονα. Τίς τῶν ἡμετέρων ἰδιοκτητῶν δύναται νὰ διατηρήσῃ, ἐπὶ πολλὰ ἔτη, τὸν οἶνόν του, μέχρις ὅτου ἐντελῶς ὡριμάσῃ! Ἄνευ λοιπὸν μεγάλης ἐμπορικῆς τῶν οἴνων ἑταιρίας, ἤτις ν' ἀναλάβῃ τὸ ἔργον τῆς διαδόσεως αὐτῶν εἰς τὸν ἔξω κόσμον, οἱ οἶνοί μας καὶ βελτιωθέντες, θὰ μείνωσιν ἄγνωστοι, τότε δὲ μόνον θὰ γίνωσι γνωστοί, ὅταν οἰκειωθῇ ἡ γεῦσις ἄλλων λαῶν μὲ αὐτοὺς, περὶ τῆς τοιαύτης δὲ προσπαθείας, ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ ἐπιμεληθῶμεν, διότι τὸ ἐμπόριον σήμερον δὲν ῥίψαικινδυνεύει εἰς προϊόντα ἄγνωστον ἢ ἀμφιβόλου καταναλώσεως, οὐδὲ κάμνει πλέον τὰς τολμηρὰς ἐκείνας δοκιμὰς, τὰς ὁποίας, κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς αὐτοῦ χρόνους, ἔκαμνεν, ὅτε καὶ τὰ μεγάλα κέρδη ἀντήμειβον πλουσιοπαρόχως τοὺς κινδύνους, ἐν περιπτώσει ἐπιτυχίας.

Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος, τὸ ζήτημα δύναται νὰ περιορισθῇ εἰς μόνην τῆς κατασκευὴν τῶν οἴνων μας. Πρεπόντως κατασκευαζόμενοι, δύνανται ν' ἀποκτήσωσιν ἰδιότητας ἐξαιρέτους, ὡς εἶχον τοιαύτας ἰδιότητας καὶ τὸ πάλαι, ὅτε ὅλος ὁ πλούσιος κόσμος ἐπρομηθεύετο τοὺς οἴνους ἐκ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐκ τῆς λοιπῆς Ἀνατολῆς. Ὑπάρχει ὅμως μεγάλη τις διαφορὰ σήμερον. Ἡ γεῦσις μετεβλήθη. Ἡ δὲ ἀμπελος καλλιεργεῖται παντοῦ τοῦ κόσμου, διότι παντοῦ εὑρίσκει κλίμα διὰ νὰ ζήσῃ, καὶ παντοῦ, σήμερον, παράγονται οἶνοι, καὶ παντοῦ καταβάλλονται προσπάθειαι πρὸς βελτίωσιν τῆς ποιότητος αὐτῶν. Οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ἠδυνήθη μέχρι τοῦδε νὰ φθάσῃ τὸ γαλλικὸν καὶ τὸ γερμανικὸν εἰς τὴν τελειότητα τῶν ἐκλεκτῶν οἴνων, ὧν βεβαίως τὸ ποσὸν εἶναι λίαν περιωρισμένον, καὶ διὰ τοῦτο ὁ γνήσιος ἐκλεκτὸς οἶνος εἶναι πολύτιμος, καὶ ὀλίγιστοι οἱ γευόμενοι αὐτοῦ. Ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι οἶνοι εἶναι μὲν προϊόντα τῆς γῆς, συγχρόνως ὅμως εἶναι καὶ προϊόντα τῆς ἐπιστήμης, ὡς πρέπει νὰ ἦνε σήμερον καὶ πᾶσα ἄλλη παραγωγὴ τῆς γῆς, διὰ νὰ ἦνε ὠφέλιμος.

Γευόμενοι τοῦ ἡμετέρου ῥητινίτου, οὐδεμίαν γεῦσιν οἴνου αἰσθανόμεθα, διότι ἡ ῥητίνη ὑπερνικᾷ. Δὲν εἴμαι ἐκ τῶν ἐχθρῶν τοῦ ῥητινίτου, ἀλλὰ δὲν θέλω ἡ Ἑλλὰς νὰ μὴ παράγῃ ἄλλον οἶνον, παρὰ μόνον ῥητινίτην, ἀναγκαῖον ἄλλως τε διὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν κοινὴν γεῦσιν. Θέλω προσέτι ν' ἀπαλλαχθῶσιν οἱ ἀμπελοκτήμονες τῆς προλήψεως ὅτι ἡ ῥητίνη εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν διατήρησιν τῶν οἴνων, ἐνῷ ἔχουσι πρὸ ὀφθαλμῶν ἄπειρα, κατ' ἔτος παραδείγματα καταστροφῆς οἴνων, ἐχόντων ἀρκετὴν δόσιν ῥητίνης. Ἂν ἡ ῥητίνη χρησιμεύῃ κατά τι εἰς τὸν διατήρησιν τῶν οἴνων, γνωρίζομεν πῶς ἐπενεργεῖ ἐπ' αὐτῶν. Περιττὸν νὰ εἰσέλθωμεν εἰς θεωρίας περὶ τοῦ πράγματος τούτου ἐνταῦθα. Ἀλλὰ, μὴ δὲν ἔχομεν οἴνους ῥητίνης, καλῶς διατηρουμένους! Ἀφοῦ δὲ καὶ μὲ τὴν ῥητίνην, ξεινίζουσι, καὶ ἄλλα κακὰ παθαίνουσιν οἱ οἶνοί μας, θὰ εἰπῇ ὅτι ἡ ῥητίνη δὲν εἶναι παγκαία, ὡς πλεῖστοι νομίζουσιν, ἰσχυριζόμενοι μάλιστα ὅτι τῆς ῥητίνης ἐγίνετο κοινὴ ἐκπαλαι χρῆσις εἰς ὅλους τοὺς ἑλληνικοὺς οἴνους. Ἐκχειρογράφου στατιτικῆς τῶν προϊόντων τῆς Πελοποννήσου κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα συνταχθείσης ὑπὸ τοῦ ἐκ μητρὸς προπάππου μου Παναγιώτου Παπαδοπούλου, ἐκ Γόρτυνος, ἀνδρὸς ἰδιοκτήτου καὶ λογίου, λαβόντος μέρος ἐνεργητικὸν εἰς τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1869, πληροφοροῦμαι ὅτι, κατὰ τὰς ἡμέρας του, ὑπῆρχεν ἐν Πελοποννήσῳ, παράδοσις τῆς ἀρχαιοτέρας χρήσεως τῆς ῥητίνης, ἀλλ' ὅτι μέχρι τῆς νεανικῆς του ἡλικίας δὲν ἐγίνετο χρῆσις αὐτῆς, μετά τινα ὅμως φοβερὸν σεισμὸν, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἐξείνησαν ὅλοι οἱ οἶνοι τῆς Πελοποννήσου, ἐπανελήφθη ἡ ῥητίνωσις, ἥτις ἐκτοτε ἐξηκουλούθει μέχρι τοῦ τελευταίου τῆς ἀποδιώσεώς του ἔτους, ἤτοι μέχρι τοῦ 1800, ὅτε χρονολογεῖται ἡ στατιστική. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ἔκτοτε ἡ χρῆσις της ἐξακολουθεῖ μέχρι σήμερον, καὶ θὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπὶ πολὺ ἀκόμη.

Ὁ ῥητινίτης οἶνος ἦτο γνωστὸς καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἕλλησιν, ἀλλ' ὡς εἶδος, καθὼς ἦτον ὁ μηλίτης, ὁ σικερίτης, ὁ ἀψινθίτης κλπ.

Βιβλία τινὰ περὶ οἰνοποιίας ἐγράφησαν καὶ παρ' ἡμῖν, καί τινες ἐπιχειρήσεις ἀνεπιτυχεῖς ἐγένοντο. Ἀπέτυχον δὲ διὰ πολλοὺς λόγους, ξένους τοῦ προκειμένου. Εἰς τὴν Γαλλίαν, ὁ γεωργὸς ἠξεύρει πῶς νὰ κατασκευάσῃ τὸν οἶνόν του, εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀγνοεῖ τὰ πάντα, ἡ πενία του δὲ, καὶ ἂν μάθῃ τι ἐξ ἀκοῆς, δὲν τοῦ συγχωρεῖ νὰ τὸ βάλῃ εἰς πρᾶξιν. Ἀλλὰ ἡ οἰνοποιΐα δὲν διδάσκεται, σήμερον, ἐξ ἀκοῆς, διδάσκεται ἐν τῇ ἀμπέλῳ, καὶ ἐν ταῖς οἰναποθήκαις, ὡς διδάσκεται ἡ κλινικὴ ἐν τοῖς νοσοκομείοις.

Λυποῦμαι, μὴ δυνάμενος, ἕνεκα τῶν στενῶν

πέντε χρόνια ἔκλεισαν καὶ πρέπει νὰ κάμουμε καινούργια χαρτιὰ μὲ τὸν κ. Μαρκήσιο . . .

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἡ σύζυγος εἶχεν ἑτοιμάσει τὸν καφὲ καὶ τὸ γάλα, τὰ ὁποῖα παρέθετο ἐνώπιον τοῦ Λουσὰρ ἐντὸς μεγάλου κυπέλλου μὲ ἄρτον. Ὁ σύζυγος ἤρχιζε νὰ προγευματίζῃ ὅταν αἴφνης διέκοψεν ἀποτόμως τὸν κρότον τῶν χειλέων του, ἅτινα εἶχε θέσει εἰς κίνησιν, καὶ ἐκτύπησε ἐπὶ τῆς τραπέζης.

— Γυναῖκα . . . ! Μοῦ φαίνεται πῶς κάτι τρέχει ἐδώ.

— Καὶ τί εἰμπορεῖ νὰ τρέχῃ . . .

— Διατί ὁ σύντροφος ποῦ τὸν ἔφερε νὰ φύγῃ χωρὶς νὰ εἴπῃ τίποτε καὶ νὰ τὸν ἀφήσῃ στὴ μέση;

— Τί! μήπως δὲν ἐπλήρωσε; ἂν ἦναι αὐτὸ, νὰ σοῦ πῶ, πολὺ ἐνωρὶς τὸ θυμήθηκες.

— Μή σε μέλει, γυναῖκα, καὶ ὁ λογαριασμὸς ἐπληρώθηκε μὲ τὸ παραπάνου. Ἀρχίζω ὅμως νὰ ὑποπτεύω πῶς θὰ ἔχουμε τρεχάματα μὲ τὴν ἀστυνομία· ὁ ἄλλος τὸν ἔφερε ἐδὼ διὰ νὰ τὸν μεθύσῃ καὶ νὰ τὸν κάμῃ νὰ χάσῃ τὸ τραίν. Καὶ ἂν ἦναι τοῦτο μοναχά . . .

— Θυμοῦμαι καλὰ — ὑπέλαβεν ἡ σύζυγος — ὅτι χθὲς τὸ βράδυ σὲ κάθε λίτρα ποῦ ἐτελείωνε ποῦ ἄφινε γειὰ τὸ καϋμένο αὐτὸ παιδὶ διὰ νὰ ὑπάγῃ νὰ ἀνταμώσῃ, καθὼς ἔλεγε, κάτω εἰς τὴ μεγάλη προκυμαία, εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ Λούβρου τὸν κ. Δωρναί. Ὁ ἄλλος ὅμως ἐπροσποιεῖτο ὅτι δὲν καταλάβαινε τίποτε καὶ ἐπρόσταζε καὶ ἄλλη λίτρα ὅσο ποῦ τὸν ἔφερε εἰς τὸ καντίνι καὶ τότε αὐτὸς μάτια μου τὸ ἔκοψε λάσπη. Θὰ ἦτον δώδεκα ἡ ὥρα, ὅταν, ἐπειδὴ πλέον ἤκουα ἡσυχίαν, ἦλθα νὰ σβύσω τὸ φῶς καὶ νὰ κλείσω. Ἔξαφνα τὸν ἀκούω νὰ ῥουχαλίζῃ. Νὰ τὸν διώξω τέτοια ὥρα ξένον ἄνθρωπο δὲν μοῦ ἐφάνηκε σωστό. Τὸν ἀφῆκα λοιπὸν νὰ κοιμηθῇ. Ὅποιος ἔχει σκοπὸ νὰ φύγῃ, εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου, ἂς μὴ πίνῃ πολύ. Αὐτὴ εἶναι ἡ γνώμη μου.

— Καὶ ἡ δική μου γνώμη . . . Ἀλλὰ τώρα τὸ ζήτημα εἶναι, ὅτι πρέπει νὰ τὸν ξυπνίσουμε. Ἡ φυσιογνωμία τοῦ ἄλλου, τί τὰ θέλεις, δὲν μοῦ εἶχε ἀρέσει πολύ. Ἤτον κακόμουτρο καὶ τὸ μάτι του . . . ἕνα μάτι . . . Πρέπει νὰ τὸν ξυπνίσουμε.

Καὶ ἐπλησίασε πρὸς τὸν κοιμώμενον καὶ σείων τὸν βραχίονά του.

— Κύριε Ἰάκωβε! Ὀκτὼ καὶ τέταρτον, ἡ ὥρα μήπως θέλετε νὰ σηκωθῆτε . . .

Ὁ κοιμώμενος ἀφυπνίσθη καὶ ἔτριβε τοὺς ὀφθαλμούς του ἴσως μὴ πιστεύων καὶ αὐτὸς ὅτι εὑρίσκετο ἐκεῖ ἀκόμη. — Ὀκτὼ ἡ ὥρα! — ἀνεφώνησεν ἐγειρόμενος καὶ ἀφοῦ δὲν συνῆλθεν ὀλίγον ἐκ τῆς πρώτης του ἐκπλήξεως καὶ ἠδυνήθη νὰ συναρμολογήσῃ τὰς παραλελυμένας ἀναμνήσεις του — ἄ! μοῦ ἔπαιξε ἕνα παιγνίδι πολὺ κακὸ, ἀλλὰ θά μου τὸ πληρώσῃ. — Τί σὰς χρεωστῶ; — ἠρώτησε τὸν Λουσάρ.

— Εἶναι ὅλα πληρωμένα.

— Τόσῳ τὸ χειρότερον!

Οἱ δύο σύζυγοι ἠτένισαν ἀλλήλους ἐν ἐκπλήξει.

— . . . Αὐτὸ θὰ εἴπῃ ὅτι δὲν ἐσκόπει νὰ με κλέψῃ καὶ τοῦτο ἴσως θὰ ἦτο τὸ ὀλιγώτερον κακόν. Τί ὥρα ἔφυγε;

— Μήπως τὸν εἶδε κανείς — εἶπεν ἡ κυρία Λουσὰρ — ἀλλὰ μοῦ φαίνεται ὅτι πολὺ κακὸ σύντροφο ἐπετύχατε! Αὐτὸ μόνον ξέρω νὰ εἰπῶ . . . Μὰ τὸν ἐγνωρίζατε καλὰ τί ἄνθρωπος εἶναι Κύριε Ἰάκωβε;

Ἐκεῖνος δὲ χωρὶς νὰ δώσῃ ἀπάντησιν ἀμέσως ἤνοιξε τὸν σάκκον του καὶ ἐφυλλομέτρει ἓν πρὸς ἓν ὅ,τι εἶχεν ἐντὸς αὐτοῦ.

— Μήπως ἐχάσατε τίποτε — ἠρώτησεν ὁ Λουσὰρ, ἀνοίγων ὅσον ἠδύνατο περισσότερον τοὺς ὀφθαλμούς — μήπως σᾶς λείπῃ τίποτε;

— Ὄχι· τίποτε. — Νὰ μὲ κάμῃ ὅμως νὰ χάσω τὸ τραίν . . ! Καὶ ὁ κύριος Δωρναὶ νὰ με περιμένῃ ἀπὸ χθὲς τὸ βράδυ . . .

— Καὶ εἶσθε ἀπὸ πολλὰς ἡμέρας εἰς τὸ Χάβρ. — ἠρώτησεν ὁ Λουσάρ.

— Ἀπὸ χθὲς τὸ γεῦμα μόνον καὶ ἂν αὐτὸς ὁ ἄθλιος δὲν ἔρριπτε τὸ ἀγκίστρι του ἐπάνω μου μόλις ἐπάτησα εἰς τὴν ξηρὰν καὶ δὲν ἤρχιζε νὰ με ἐρωτᾷ διὰ τὸν ἀδελφόν του καὶ δὲν εἰξεύρω ποῖον καὶ δὲν προσεφέρετο νὰ με φιλοξενήσῃ, σήμερον θὰ ἤμην εἰς τὸ Παρίσι. Ἀλλὰ αὐτὸ τὸ κεφάλι θέλει σπάσιμον! — προσέθηκε τύπτων τὴν κεφαλήν του. Ὅταν ἦλθε νὰ με ὑποβάλῃ εἰς ἀνάκρισιν καὶ νὰ με ἐρωτᾷ τί ἔκαμνε ὁ κ. Δωρναὶ εἰς τὸ Λονδῖνον καὶ τί δὲν ἔκαμνε . . . ἀλλὰ ἔννοιά σου αὐτὸν τὸν λογαριασμὸν θὰ τὸν ἐξοφλήσωμεν μίαν ἡμέραν . . !

Καὶ ἐνῷ ἔλεγε ταῦτα ἐνίπτετο συγχρόνως, ἐκτενίζετο, ἐκαθάριζε τὰ ὑποδήματά του, ἐφόρει τὸ ἐπανωφόριόν του. Καὶ ἀφοῦ ὅλη αὕτη ἡ διαδικασία ἐτελείωσεν, ὁ Ἰάκωβος, ὅστις ἦτο ἀνήσυχος ἕως οὗ μάθῃ ἂν ὁ κύριός του ἀνεχώρησεν ἢ ὄχι, ἀποχ

ὁρίων τῆς διατριβῆς ταύτης, νὰ γίνω διεξοδικώτερος, ὑπὸ οἰκονομικὴν ἔποψιν, περὶ τῆς ἀπαραιτήτου ἀνάγκης τοῦ νὰ βελτιώσωμεν, τὸ ταχύτερον, τὴν μέθοδον τῆς ἡμετέρας οἰνοποιίας. Ἐχῶ πεποίθησιν ὅτι, ἐκ τῆς καλῆς τῶν οἴνων μας κατασκευῆς, ἤθελεν ὁ τόπος ἀποκτήσει βιομηχανίαν πλουσιωτάτην, καὶ ἀσύγκριτον, διὰ τὰς ὠφελείας της, πρὸς πᾶσαν ἄλλην γεωργικὴν βιομηχανίαν. Τινὲς ὅμως λέγουσιν ὅτι τὰ πάντα θὰ ἔλθωσι μὲ τὸν καιρόν των ἀλλὰ μὲ τὸν καιρόν του ἔρχεται καὶ ὁ θάνατος! Ἐλεεινὴ παρηγορία διὰ μόνους τοὺς λαοὺς ἐκείνους, οἵτινες, ζῶντες κατὰ τὰ τέλη τοῦ δεκάτου ἐννάτου αἰῶνος, προτιμῶσι τὸ σκότος τοῦ φωτὸς, τυφλοὶ δὲ μένοντες, ἀνωφελῶς θρηνοῦσι τὴν κακὴν αὐτῶν μοῖραν! Ἡ πενία τῶν τοιούτων λαῶν εἶναι ἀπόδειξις τῆς ἀμαθείας των. Εὐτυχὴς ὁ τὴν σοφίαν ἀγαπήσας λαός!

ΕΠΙΛΟΓΟΣ.

Ἔγραψα διὰ νὰ κατέλθω μὲν εἰς τὸν ἀγῶνα, ἀφοῦ οὐδεὶς, ἕως τώρα, [1]) ἠθέλησε νὰ ἀγωνισθῇ ὑπὲρ τῆς γεωργίας· ἀλλὰ συγχρόνως ἔγραψα καὶ διὰ ν' ἀνακεφαλαιώσω ὅσα, κατὰ καιροὺς ἐδημοσίευσα, καὶ διὰ νὰ ἐπαναλάβω, διὰ τελευταίαν, ἴσως, φορὰν, τὰ ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα καὶ χρήσιμα πρὸς βελτίωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ἐθνικῆς γεωργίας.

Μετεχειρίσθην δὲ ὕφος ἁπλοϊκὸν καὶ ἀνεπιτήδειον, τοῦτέστιν ἔγραψα ὡς νὰ ὡμίλουν. Τοιοῦτον, μοῦ φαίνεται, πρέπει νὰ ἦναι τὸ ὕφος, ὅταν πρόκειται νὰ διαδοθῶσι γνώσεις πρακτικαὶ καὶ νὰ ἐννοηθῶσι αὗται παρὰ πολλῶν. Λυποῦμαι μάλιστα, διότι δὲν ἐπεμελήθην νὰ γίνω ἁπλοϊκώτερος.

Πολλάκις ἠναγκάσθην νὰ ἐπαναλάβω τὰ αὐτὰ πράγματα· τοῦτο δὲ ἐθεώρησα ἀναγκαῖον διὰ δύο λόγους· α΄.) διότι ἕκαστον κεφάλαιον τῆς διατριβῆς μου ἀποτελεῖ ἰδίαν πραγματείαν, ὅλα δὲ ὁμοῦ τὰ κεφάλαια ἔχουσι πρὸς ἄλληλα σχέσιν ἄμεσον καὶ κοινόν τινα σύνδεσμον· β΄.) διότι, ὅταν γράφῃ τις πρὸς φωτισμὸν ἀνθρώπων ἀποκειμένων πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, αἱ ἐπαναλήψεις εἶναι ἀπαραίτητοι, ὅπως, οὕτω, ἐντυπωθῶσι τὰ οὐσιωδέστερα τῶν πραγμάτων εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἀναγνώστου, καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν πορίσματα ἐννοηθῶσιν ἀριβέστερον παρ' αὐτοῦ.

Ἀλλὰ, ἂν καὶ ἔγραψα διὰ τοὺς πολλοὺς, εὐλόγως: ὑποθέτω ὅτι λίαν εὐάριθμοι θὰ ἦναι οἱ ἀναγνῶσται μου, διότι, μεταξὺ ἡμῶν εὐάριθμοι ἐπίσης εἶναι οἱ ἐρασταὶ τῆς γεωργίας, ὀλιγώτεροι δὲ οἱ ἐννοοῦντες καλῶς τὰ γεωργικὰ πράγματα, ὀλιγώτεροι δὲ ἀόμη οἱ μὴ ἀηδιάζοντες εἰς αὐτὰ, καὶ ὀλίγιστοι οἱ σπουδαίως ἐνδιαφερόμενοι ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως τῆς ἡμετέρας γεωργίας.

Ἕνεκα τῶν λόγων τούτων, ἄπελπις ἤρχισα νὰ γράφω, πολλάκις δὲ καὶ ἀπεφάσισα νὰ διακόψω τὴν ἐργασίαν. Δὲν ἠξεύρω ὅμως διατί, ἐν τῇ τοιαύτῃ ταλαιπωρίᾳ, ἡ καρδία μου μ' ἔλεγεν ὅτι ὀφεῖλω νὰ γράψω.

Ἴσως ἄλλοι γράψωσι πράγματα εὐάρεστα εἰς τὴν πάντοτε δημαγωγουμένην ἐθνικὴν φιλοτιμίαν, πιθανὸν δὲ καὶ νὰ προτείνωσι μέτρα χρησιμώτερα. Τὸ τελευταῖον τοῦτο εὐχομαι ὁλοψύχως. Ἀρκεῖ εἰς ἐμὲ μεγάλη τις, καὶ εὐρρόωνος παρηγορία, ἥτις μὲ ἀναπαύει. Ἡ παρηγορία αὕτη εἶναι ὅτι, εἰς ὅσα ἔγραψα, ἀκούεται ἡ φωνὴ ἀνθρώπου πονοῦντος τὴν πατρίδα του, καὶ ὅτι, ἐν αὐτοῖς, θ' ἀπαντηθῶσι πολλαὶ ἀλήθειαι· τὰς ὁποίας δὲν θὰ θελήσωσιν, ἴσως ἄλλοι νὰ εἴπωσι, τινὲς δὲ τῶν ἀληθειῶν αὐτῶν δύνανται νὰ ἀποθῶσι, μὲ τὸν καιρόν, ὠφέλιμοι εἰς τὴν μεγαλόδοξον, ἀλλ' ἀτυχῆ ταύτην χώραν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶδα τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ὀφείλω τὸ γλυκύτατον ὄνομα τοῦ ἐλευθέρου πολίτου.

Ἀλλὰ, ἂν θέλωμεν ν' ἀποκτήσῃ ἡ γεωργικὴ καὶ πᾶσα ἄλλη βιομηχανία ἐραστὰς, ἃς σπεύσωμεν νὰ μεταβάλωμεν τὸ ἐκπαιδευτικὸν ἡμῶν σύστημα, διὰ νὰ φωτισθῶσιν οἱ πολλοὶ καὶ πληθυνθῇ ἡ γνῶσις. Ἂς κατασκήσωμεν δὲ αὐτὸ ἱκανὸν νὰ δημιουργήσῃ παραγωγοὺς, διότι οἱ καταναλωταὶ ὑπερπλεόνασαν, καὶ δὲν ἔχουσι πῶς νὰ τραφῶσι. Κατ' ἄλλον τρόπον, οὐδὲ πολίται θὰ δυνηθῶμεν ν' ἀποκτήσωμεν. Σύμπασα ἡ σημερινὴ φιλοσοφία, ἥτις εἶναι ἡ πλήσης ἐφαρμογὴ τῆς ἀριστοτελικῆς παιδαγωγήσεως τῶν λαῶν, τοῦτον καὶ μόνον τὸν σκοπὸν ὑπηρετεῖ, ἤγουν τὴν δημιουργίαν πολιτῶν, ἀξίων τοῦ ἀληθινοῦ προορισμοῦ των. Ἡ Ἑλλὰς, ὑπὸ τὸ σημερινὸν ἐκπαιδευτικὸν σύστημα, θὰ εἰπῇ Ἑλλὰς τυφλὴ καὶ ἀπολίτευτος, θὰ εἰπῇ Ἑλλὰς πενομένη καὶ δούλη τῶν κακῶν αὐτῆς ἕξεων. Μὴ πλανώμεθα δὲ πλάνην οἰκτρὰν καὶ ἀσυγχώρητον, πιστεύοντες ὅτι θα εὕρωμεν ἑτοίμους θησαυροὺς καὶ πολίτας σωρωτρόους ἡμῶν, εἰς τοὺς κατοίκους τῶν ἕξω ἐπαρχιῶν, ἂν ποτε λάβωμεν τὴν ἀνεκλάλητον εὐτυχίαν νὰ ἑνωθῶμεν μετ' αὐτῶν. Καὶ αὐτοὶ, εἶναι περισσότερον ἀπὸ ἡμᾶς πένητες!

Ἂς μελετήσωμεν ἐπισταμένως τὴν πατρίδα ἡμῶν, καὶ ἂς ἐννοήσωμεν αὐτὴν ὁποία πράγματι εἶναι, ἂς παύσωμεν δὲ νὰ παραμορφώνωμεν τὴν ἀληθινὴν αὐτῆς κατάστασιν. Συμφώνως δὲ μὲ αὐτὴν, ἂς οἰκοδομήσωμεν σύστημα ἐθνικῆς ἀγωγῆς, ἱκανὸν νὰ θεραπεύσῃ τὰς ἐιδικὰς αὐτῆς ἀνάγκας, νὰ τὰς θεραπεύσῃ ὅμως, καὶ νὰ τὰς ἱκανοποιήσῃ, ὡς θεραπεύονται καὶ ἱκανοποιοῦνται αἱ ἀνάγκαι τοῦ σημερινοῦ πολιτισμένου κόσμου, διότι πρὸς αὐτὸν ὀφείλομεν νὰ διαγωνισθῶμεν.

Πιστεύσατε, ἀλλὰ πιστεύσατε μὲ τὴν πίστιν τὴν ὁποίαν ὀφείλετε πρὸς αὐτὸν τὸν Θεὸν— διότι πρόκειται περὶ τῆς πατρίδος—, ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν θὰ δυνηθῇ οὔτε τὴν ἐθνικήν τις ἐργασίαν νὰ διοργανώσῃ καὶ ἀναπτύξῃ, οὔτε τὸν πλοῦτόν της νὰ πολαπλασιάσῃ, οὔτε τὰ μεγάλα καὶ βαρύτατα χρέη τις νὰ πληρώσῃ, οὔτε τὸν μικρόν της πληθυσμὸν ἐπαισθητῶς ν' αὐξήσῃ, οὔτε πράγματι νὰ κατασταθῇ ἐλευθέρα καὶ ἀνεξάρτητος, οὔτε φωνὴν ἀπέναντι τοῦ πολιτισμένου κόσμου καὶ τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς νὰ ἔχῃ, οὔτε ν' ἀποκτήσῃ ὑπόληψιν ἔθνους ἀξίου νὰ ζῇ, κατὰ τοὺς παρόντας καιροὺς τῆς σοφίας καὶ τῆς προόδου, ἂν πρὸ παντὸς ἄλλου δὲν ἐπιμεληθῇ τὴν βελτίωσιν τῆς γεωργίας της. Ἂν τοῦτο δὲν πράξῃ τάχιον τὰ τέκνα ἡμῶν θὰ ἦναι δυστυχέστερα τῶν γονέων των!

Μὴν ἀπατᾶσθε δὲ ὅτι ἡ ἀφώτιστος δραστηριότης τοῦ ἔθνους ἔχει δυνάμεις ν' αὐξήσῃ περισσότερον τοὺς ἐθνικοὺς πόρους. Ὅ,τι ἠδύνατο, τὸ ἔκαμεν, καὶ ὅ,τι κάμει εἰς τὸ μέλλον θὰ ἦναι τὸ ἀναπόφευκτον ἀποτέλεσμα τῆς ἀλληλοδιαδοχῆς τῶν γενεῶν, ὄχι ὅμως τῆς ἐθνικῆς σοφίας, ἥτις, βεβαίως, θὰ ἔχῃ τὴν μαγικὴν δύναμιν νὰ μεταβάλῃ τάχιστα τὴν πενίαν εἰς εὐπορίαν, καὶ τὴν ἀδυναμίαν εἰς εὐρωστίαν.

Ἄνευ τῆς ἐλπίδος ταύτης, καὶ ἡ παροῦσα διατριβὴ δὲν θὰ χρησιμεύσῃ εἰς ἄλλο παρὰ μόνον ὡς μαρτύριον ἱστορικὸν ἀλάνθαστον ὅτι, ἐν καιροῖς χαλεποῖς, ὑπῆρξεν ἀνὴρ φιλόπατρις, μερι μνήσας ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν γεωργίας, καὶ ὁ ἀνὴρ οὗτος ἦτον ὁ ἀοίδιμος ἀγωνοθέτης Κωνσταντῖνος ὁ Δόσιος!

Π. ΧΑΛΚΙΟΠΟΥΛΟΣ.

[1]) Γνωστὸν εἶναι ὅτι καὶ ἄλλοτε, εἶχε προκηρυχθῆ ὁ δοσίειος γεωργικὸς διαγωνισμὸς, ἀλλ' οὐδεὶς ἀγωνιστὴς ἐνεφανίσθη.

ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Κατὰ τὴν τελευταίαν τακτικὴν συνεδρίασιν ἐγένοντο αἱ ἀρχαιρεσίαι τοῦ συλλόγου διὰ τὴν δεκάτην τρίτην περίοδον, ἐξελέγησαν δὲ οἱ ἑπόμενοι: Ἐπίτιμος πρόεδρος Θεόδωρος Ὀρφανίδης, τακτικὸς πρόεδρος Παναγῆς Ραζῆς, Α΄. ἀντιπρόεδρος Κωνσταντῖνος Μυρτίλος, Β΄. ἀντιπρόεδρος Ι. Βελίνης, γενικὸς γραμματεὺς Θ. Γενᾶδης, Α΄ εἰδικὸς γραμματεὺς Μάρκος Μίνδλερ, Β΄ εἰδικὸς γραμματεὺς Μιχαὴλ Σπορίδης, ταμίας τοῦ συλλόγου Κ. Ι. Κυριακὸς καὶ ἐπιμελητὴς τῆς βιβλιοθήκης καὶ τοῦ ἀναγνωστηρίου Ἰωάννης Μόσχος.

ΤΟ ΔΙΚΑΙΟΝ ΤΗΣ ΑΙΣΙΟΔΟΞΙΑΣ [1])

Ἐὰν κατ' ἀρχαιοτέραν διάταξιν καὶ συνεχῆ παρκδοσιν ἐπιβάλλεται τῷ ἑκάστοτε Πρυτάνει ἡ ὑποχρέωσις ν' ἀποτείνῃ πρὸς τοὺς σπουδαστὰς ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀνωτάτου ἐκπαιδευτηρίου θερμὴν τινα ὁμιλίαν, σκοπὸς βεβαίως τοῦ ῥήτορος δὲν εἶναι νὰ ἐγχύσῃ, οὔτως εἰπεῖν, εἰς τὰς ψυχὰς τῆς ἀκαδημαϊκῆς νεότητος, ὡς εἰς κενὸν ἀγγεῖον, νέας καὶ πρωτακούστους ἰδέας, ἐπιφέρων οὕτω πλήρη μεταβολὴν εἰς αὐτούς. Ὁποῖά εἰσι τὰ καθήκοντα, ἃ ἀναλαμβάνετε, πολλάκις ἤδη παρ' ἄλλων ἐμάθατε, καὶ παρ' ὑμῶν αὐτῶν ἐδιδάχθητε. Ὀρθὴ εἶναι ἡ γνώμη, καθ' ἣν πᾶσα νουθετικὴ ὁμιλία ἀναλόγως τῆς πνευματικῆς καταστάσεως τοῦ ἀκροατοῦ, μένει μὲν ἄκαρπος, ἐὰν οὗτος στερεῖται ἐπιδεκτικότητος, εἶναι δὲ περιττὴ, ὅταν αὐτὸς κατέχῃ ἱκανὴν φρόνησιν. Πλὴν, «τῷ ἔχοντι δοθήσεται»· ὁ ἐστὶ, πᾶν κτῆμα εἶναι ἐπιδεκτικὸν καὶ φέρει ἐν ἑαυτῷ τὴν δύναμιν τῆς ἀναπτύξεως. Ἐπιλαμβάνεσθαι λοιπὸν τοῦ δεδομένου, ὅπως τὸ δυνατὸν εἰς τὸ πρακτικὸν προαγάγωμεν, δὲν εἶναι ἄσκοπος ἐπιχείρησις.

Ἐρευνῶν οὕτως, ἀκαδημαϊκοί μου φίλοι, τὴν ἀξίαν ἐκείνου, ὅπερ νεωστὶ ἢ πρὸ πολλοῦ ὡς δεδομένον ἤδη συνεκομίσατε, ἀνευρίσκω αὐτὸ ἀπὸ πάντοτε μέγα, τούτου δ' ἕνεκα δυσχερὴς ἀποβαίνει ἡ ἐκλογὴ τοῦ θέματός μου. Μετελάβετε ἐν ταῖς προκαταρκτικαῖς μελέταις ὑμῶν ἱκανῶν πεευματικῶν ἀγαθῶν, ὧν ἕκαστον ἐπιδέχεται περαιτέρω ἀνάπτυξιν καὶ πρόοδον· ἀλλὰ τοιοῦτον δὲν θέλει εἶναι τὸ θέμα τῆς ὁμιλίας μου. Καθόλου δὲ, χάρις τοῖς γονεῦσι, διδασκάλοις καὶ παιδαγωγοῖς ὑμῶν, ἐφθάσατε εἰς βαθμίδα ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν τοιαύτην, ἥτις καὶ ἐπεβεβαιώθη ὑμῖν καὶ ἐν ἐπισήμῳ γλώσσῃ ἐν τοῖς ἐνδεικτηρίοις τῆς ἱκανότητος καὶ ὡριμότητος ὑμῶν· ἡ ἱκανότης ὅμως αὕτη ἦν καὶ εἶναι πάντοτε, ὡς καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ νοεῖτε, σχετικὴ, ὁμοίως τῇ ὡριμότητι ἀνθηλίου. Καὶ δὴ, ὅπως κατ' εὐχὴν τὸ εὔδοσμον τοῦτο ἀνθήλιον ἀναπτυχθῇ μέχρις ἀγλαοῦ καρποῦ, ἀπόκειταί μοι νὰ ἐκλέξω τὸν πρὸς τοῦτο κατάλληλον σπινθῆρα θερμότητος.

Δύναμαι δῆλον ὅτι ἀδιστάκτως νὰ παραδεχθῶ ὅτι ὑμεῖς πάντες οὐχὶ ἄνευ ἠδέος ἐνθουσιασμοῦ ὑπερέθητε τὸν οὐδὸν τοῦ Πανεπιστημίου, συνδέοντες τῷ ἐνθουσιασμῷ προσδοκίαν, ἔστω καὶ ἀόριστον, ὅπως καταστήσητε διὰ τῆς ἐργασίας τὸ μέλλον ὑμῶν ὡς οἷόν τε εὐνοϊκόν. Ἰδοὺ τὸ ἔδαφος, ἐφ' οὗ καὶ ἐγὼ εὐχαρίστως ἱστάμενος, προσκαλῶ ὑμᾶς, ὅπως πρὸς στιγμὴν τείνητε εὐήκοον οὖς πρὸς τὸν μέτριον φλοῖσβον κύματός τινος τῆς φιλοσοφίας, προτιθέμενος νὰ ὁμιλήσω περὶ τοῦ *δικαίου τῆς Αἰσιοδοξίας* (optimismus), πρὸς ὃν, ὡς γνωστὸν, ἀπό τινος ἀντιτίθεται, ὡς ἀσθένεια τοῦ σωματοῦ ἀπαισιόδοξός τις περὶ τοῦ κόσμου θεωρία. Σύνοιδα τὴν δυσκολίαν τοῦ θέματός μου, καὶ ἐκ τῶν προτέρων ἐπικαλοῦμαι ἐπιείκειαν, ἐὰν δὲν κατορθώσω νὰ ἐξαντλήσω ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις ἐν τοῖς στενοῖς ὁρίοις. Ὁμιλίας πρόβλημα, οὐ ἡ ἀνάπτυξις ἀποτελεῖ ἐν τῇ φιλολογίᾳ ἰδιαιτέραν μικρὰν βιβλιοθήκην. Ἐὰν περιορίζωμαι εἴς τινα μόνον σημεῖα, παρέχοντα ἴσως τὸ ἐνδόσιμον εὐρυτέρας καὶ βαθυτέρας μελέτης, παρακαλῶ, ὅπως θεωρηθῇ ἡ δόσις ὀλίγη τε φίλη τε.

Ἐπεθύμουν νὰ προτάξω — ὁπωσδήποτε θερμῶς εὔχομαι — ὅτι ὑμεῖς, νέοι φίλοι μου, δὲν προσεδλήθητε ὑπὸ τοῦ μιάσματος ἐκείνου, οὗ πηγὴ εἰσὶν οὐ μόνου πληθώρα φιλοσοφικῶν συγγραφῶν ἀλλὰ καὶ ἔργα τινὰ τῆς γερμανικῆς καὶ ἰταλικῆς πιέσεως, δημῳδὴ βιβλία γεωγραφίας, ἐθνογραφίας καὶ ἱστορίας τοῦ πολιτισμοῦ, μάλιστα δὲ ἰδιόρρυθμοί τινες Συνόψεις τῶν ἀπαισιοδόξων τῶν τελευταίων ἐτῶν. Δὲν νοῶ ὅτι τὸ ῥεῦμα τοῦτο θέλει ὀπισθοχωρήσῃ πρὸ ὑμῶν· ἀλλὰ, ἀνεξαρτήτως τοῦ ζητήματος περὶ ἐκλογῆς βιβλίων ἀναγνώσεως κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον καταλλήλων, εὐχομαι ν' ἀντιτάξητε διὰ τῶν πνευματικῶν ὑμῶν χαρισμάτων ἐναντίον τῆς ἐπιρροῆς τοῦ μιάσματος τὴν ἁρμόζουσαν ἀντίστασιν· καὶ τῆς εὐχῆς μου τὴν συμπλήρωσιν προσδοκῶ, διότι νομίζω, ὅτι ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀνοιξεως τοῦ ὑμετέρου βίου δὲν θέλετε ἐπιτρέψῃ νὰ ἐπέλθῃ παγετώδης χειμών. Ὡς ἀληθεῖς σπουδασταὶ θέλετε ἐπίσης εἰσθαι ἀπηλλαγμένοι τῆς πολλαχῶς ἐπεκταθείσης ἐπιπολαιότητος καὶ ἐλαφρότητος ἐκείνης, ἥτις ἐστερημένη πάσης ἐννοίας βίου σοβαρωτέρου ἐπιζητεῖ μόνον πᾶν τὸ τὴν εὐαισθησίαν προσβάλλον καὶ ἥτις ἐν τέλει καὶ αὐτὰ τὰ ἀπαναρχωθέντα νεῦρα ζητεῖ νὰ συνταράξῃ μόνον κατὰ τρόπον ἀπαισιόδοξον «διὰ ἐνδυναμωτικῶν ἀνιαρῶν.» Ὅτε δὲ ἡ ἀπαισιοδοξία καυχᾶται ὅτι, ἀντιτασσομένη δῆθεν πρὸς γενικήν τινα ἐπιπολαιότητα καὶ ὀνειροπόλησιν φαντωσιῶδη τῶν κοινῶν ἀνθρώπων, κατώρθωσε νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸ βάθος τοῦ βίου καὶ νὰ γίνῃ ἀπόλυτος κάτοχος αὐτοῦ ὅταν πρὸς τοῦτο μεταχειρίζηται σύστημα, καὶ προβοινει περιδεδλημένη τὸν χιτῶνα τῆς ἐπιστήμης, ὅταν μάλιστα κηρύττῃ ἑαυτὴν ὡς τὴν μόνην πραγματικὴν φιλοσοφίαν, τὸ πρᾶγμα τότε κατανᾷ σοβαρώτερον, καθόσον καὶ οἱ φίλοι τῆς ἐπιστήμης ἀποπλανῶνται οὕτω τῷ νέῳ τούτῳ βιαίῳ ἀποκυήματι τῆς φιλοσοφίας τῶν νέων χρόνων.

Ἐπιφωνήματά τινα, γνωμικὰ, παροιμίαι, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον διαδεδομέναι, μετὰ μείζονος ἢ ἥττονος πάθους θρηνοῦντα τὴν ματαιότητα τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων καὶ τοῦ βίου τὰ παθήματα, καὶ οὕτω συμφωνοῦντα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον τῇ ἀπαισιοδοξίᾳ, ἀπαντῶσι σχεδὸν κατὰ πᾶσαν ἐποχὴν καὶ παρὰ παντὶ λαῷ, οὕτως ὥστε ἐπεχείρησάν τινες καὶ συλλογὴν αὐτῶν τρὸς ἀπόδειξιν τῆς γενικῆς ἐπικρατήσεως τῶν τοιούτων ἀρχῶν — ἀπόδειξιν ἄλλως λίαν ἀσθενῆ. Ἐπὶ δὲ τῆς ἀκμῆς τοῦ ῥωμαντισμοῦ ὑπῆρξαν πρόσωπα, θεωρηθέντα ὡς οἱ κατ' ἐξοχὴν ἀπηλισμένοι, ἐχοντες ἀποκλειστικὸν δικαίωμα οὕτως εἰπεῖν ἐπὶ τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν· οὐχ ἧττον οἱ ἀντιπρόσωποι τοιαύτης λίαν ἐξ ὑποκειμενικοῦ διαθέσεως ἀπετέλεσαν τὴν μειονότητα, οἱ δὲ θρῆνοι ἐκεῖνοι ἐνομίσθησαν ὡς ἀναγκαῖαι μόνον σκιαὶ λαμπρᾶς εἰκόνος. Ἀπέκειτο εἰς τὴν νεωτέραν ἐποχὴν ν' ἀνυψώσῃ τὴν ἀπισιοδοξίαν εἰς σύστημα ἐξ ἀντικειμένου, ἐποχὴν, καθ' ἣν ὁ γενικὸς νόμος τῆς τοῦ κόσμου μηδαμινότητος ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τῆς διαρρήξασης πάντα δεσμὸν φιλοσοφίας καὶ προώρισται φαίνεται εἰς τὸ μέλλον νὰ διακριθῇ ἐν τῇ ποιοτήσει τοῦ πλήθους.

Μακαρίζουσί τινες τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα, ὡς μὴ ἔχοντα συνείδησιν τῆς ἀθλιότητος τοῦ κόσμου, τοῦ ἀνθρώπου δὲ, τὸ πολὺ καθ' ὕπνους μετέχοντος τῆς τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν εὐδαιμονίας, καὶ αὐτὴ ἡ ὕπαρξις νομίζεται δυστύχημα, ἐχχάτως δὲ αὐτοῦ προορισμὸς νὰ νοήσῃ ὅτι μωρία εἶναι τὸ νὰ θέλῃ νὰ ζῇ, διότι διὰ τῆς πραγματικότητος ἀποδεῖκνυται τὸ γόητρον ἐκεῖνο οὗ ἕνεκα οἱ κοινότεροι τῶν ἀνθρώπων θεωροῦσι τὴν ζωὴν μόλις ὑποφερτὴν. Τῷ ὄντι, πᾶσα θέλησις ἐξωτερικευομένη γεννᾶται ἐκ τινος ἐλλείψεως καὶ παρουσιάζεται ὡς στενοχωρία· ἀλλὰ πᾶσα στενοχωρία εἶναι κακὸν, καὶ πᾶσα πλήρωσις ἐπιθυμίας οὐδὲν ἄλλο εἶναι εἰμὴ στιγμιαία ἀνάπαυσις, καὶ συνεπῶς οὐχὶ πραγματική· ἐπειδὴ δὲ σὺν τῇ ἀναπτύξει τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ αὐξάνουσι καὶ αἱ ἀνάγκαι, ἔχομεν οὕτω συνεχῆ ἀγωνίαν καὶ στέρησιν, ὡς ἡ τοῦ Ταντάλου ἐκείνη. Λαμβανομένου δ' ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ πλῆθος τῶν πολλῶν δεινῶν τῆς ἀνθρωπότητος ὑπερβαίνει τὰ ὀλίγα σχετικῶς ἀγαθὰ, ἡ ζωὴ κατανᾷ ἐπιχείρησις, μὴ καλύπτουα τὰ ἔξοδα. Οὕτω θεωρεῖ ἐν συντομίᾳ τὸν κόσμον ἡ νέα ἀπαισιοδοξία· ὥστε καὶ ὁ ἀπαθέστερος κριτὴς κινδυνεύει νὰ φρονήσῃ ταῦτα περίπου, ἂν ἀποβλέψῃ εἰς ἐπαπειλουμένην ὁπισθοδρόμησιν τοῦ πολιτισμοῦ — διότι οὐδέποτε τέως τοιοῦτος μηδενισμὸς, οὕτω συστηματοποιημένος, ἐδιδάχθη.

Τί ἀπαντήσωμεν λοιπόν; ἢ ὀρθότερον, τί δυνάμεθα ἐλλόγως ν' ἀντιτάξωμεν; καὶ συνεπῶς πῶς ὀφείλομεν νὰ προφυλαχθῶμεν ἀπὸ τῶν κατὰ τῆς ὑπάρξεως ἡμῶν προσβολῶν τῆς ἀπελπισίας;

Ἁπλῆ καὶ κοινὴ εἶναι ἡ πρότασις, «ὁ ἄνθρωπος γίνεται αἰδιόδοξος ἐν τῇ συναισθήσει τῆς ἰδίας ἀξίας — ἢ ὡς ὁ Σχίλλερ ὡραιότερον ἐκφράζεται, «τὸ παιγνίδιον τοῦ βίου εἶναι εὐχάριστον, ὅταν φέρῃ τις τὸν θησαυρὸν ἀσφαλῆ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ». Ὑπὸ δὲ τὴν ἀνωτέρω πρότασιν νοεῖται ἡ γενικὴ τοῦ ἀνθρώπου ἀξία· ἐν δὲ τῇ φιλοσοφικῇ ἐρεύνῃ τοῦ ζητήματος παρουσιάζονται πολλαὶ ἄλλαι εἰδικώτεραι περιστάσεις, καθόσον βεβαίως τὸ αἴσθημα τοῦ εἶναι ἄνθρωπον καὶ διὰ τῶν πραγμάτων τοιοῦτον ἀποδείκνυσθαι παρουσιάζεται ὑπὸ μυρίας ποικιλίας, σαρέστερον ἢ σκοτεινότερον, ὡριμώτερον ἢ πρώωρον, περιωρισμένον γενικώτερον.

Ἐνῷ ἡ φιλοσοφία, ἑπομένη τῷ τῶν ἀρχαίων «γνῶθι σαυτὸν», πειρᾶται νὰ νοήσῃ τὴν ἀνθρωπίνην ἀξίαν, ἀκουσίως περιβάλλει αὐτὴν πρὸς ἕτερα ὄντα γνωστά· πιστεύει δὲ ὅτι εὗρε ἀναμφισβήτητόν τι σημεῖον· τουτέστι, ὅσον καὶ ἀναβιβάσῃ τις ἐν αἰσθηματικωτέρῳ θυμασμῷ τὰ ζῶα μέχρι τοῦ ἀνθρώπου, ἀνευρίσκων παρ' αὐτοῖς τέχνας καὶ σύστημα πολιτείας, ἢ ὑλιστικωτέρας ἀπαθείας καταβιβάσῃ τὸν ἀνθρωπον μέχρι τῶν ζώων, ἀρνούμενος πάσας τὰς ἑτερογενείας τῆς ἀνθρωπίνης ἀναπτύξεως — οὐχ ἧττον μένει ἡμῖν ἡ ἀναμφισβήτητος διαφορὰ, καθ' ἣν ἐν τοῖς πνευματικοῖς τοῦ ἀνθρώπου χαρίσμασιν ἐνυπάρχει ἡ ἱκανότης τοῦ διακρίνειν ἐκ τῶν διαρρῶν ἐντυπώσεων, πλὴν τοῦ χώρου, καὶ τὴν τοῦ χρόνου διάκρεια. Οὕτως ὁ ἄνθρωπος, καὶ μόνος αὐτὸς, δύναται ν' ἀριθμῇ καὶ νὰ συνεχίζῃ τὸ νῆμα τῶν διαφόρων γεγονότων, ἀνεξαρτήτων ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἀσυγχύτων. Τούτου συνέπεια εἶναι ὅτι ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὴν μεταβολὴν τῶν ἐντυπώσεων εἶναι καὶ μένει ἀμετάβλητος, ἔχει δηλαδὴ συναίσθησιν τοῦ ἐγώ καὶ τῆς αὐτῆς προσωπικότητος, δι' ἧς συναισθήσεως ἀποβαίνει δυνατὴ ἡ μεταξὺ ὑποκειμένου καὶ ἀντικειμένου διάκρισις. Οὕτως ἐν τῇ ἰδέᾳ τοῦ χρόνου καὶ τῆς συνεχείας νοεῖται πως τὸ ἀπερίγραπτον ἐκεῖνό Τι, ὃ διακρίνει τὸν ἄνθρωπον τῶν ζώων· διότι διὰ τῆς ἰδιότητος ταύτης νοεῖ ὁ ἄνθρωπος τὰ περὶ αὐτὸν, ἡ ζωώδης αὐτοῦ θέλησις ἀνυψοῦται εἰς σκοπιμότητα καὶ ἡ ζωώδης φωνὴ τελειοποιεῖται εἰς γλῶσσαν, παρεστατικὴν τῶν ἐννοιῶν τοῦ λαλοῦντος. Ὁ ἄνθρωπος δὲν δαπανᾷ μόνον χάριν τῆς ἰδίας ὠφελείας τὴν περὶ αὐτὸν ὕλην. ἀλλ' ἀναμορφοῖ ἅμα καὶ βελτιοῖ τὸ δεδομένον, δημιουργεῖ μάλιστα ἄπειρα πράγματα καὶ σχέσεις καὶ πολλαπλοῦς νόμους, τὸ πρῶτον ὑπαρξὶν λαβόντος μετὰ τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς τοῦ ἀνθρώπου. Οὐδὲν ζῶον φυτεύει σπόρους εἰς τὴν γῆν, οὐδὲν ζῶον παράγει πῦρ, οὐδὲν ζῶον κατασκευάζει ὄργανα, ἄγγεῖα, ὅπλα, οὐδὲν ζῶον στολίζεται, οὐδὲν ζῶον — ἀλλὰ πρὸς τί ν' ἀπαριθμῶ πράγματα γνωστά! Ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει τάσεις πνευματικὰς καὶ ὁ Ἰδεαλισμὸς οὐδέποτε ἠρνήθη· ἄνευ δὲ νεύρων ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται οὐδὲν νὰ κατορθώσῃ, ἀλλ' οὔτε ἄνευ τῆς συναισθήσεως τοῦ χρόνου, ἥτις ἐστὶν ἡ βάσις πασῶν τῶν ἐξωτερικεύσεων τῶν ἰδεωδῶν αὐτοῦ τάσεων. Μάλιστα, ἀπαραίτητός ἐστιν ἡμῖν ἡ λέξις Ἰδεῶδες πρὸς δήλωσιν ἐκείνου, ὅπερ ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ ζῶα ἀναπτύσσεται ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ὡς τι διάφορον.

Δυνατὸν ὅτι τὰ ζῶα ἐν ταῖς ἐπὶ συνουσίᾳ ὁρμαῖς ἔχουσι καί τινα συναίσθησιν τοῦ ὡραίου· ἀλλὰ, πλὴν ὅτι διὰ τοιαύτης ἐκφράσεως ἐναλάσσουσί τινες, παίζοντες μὲ τὰς λέξεις, τὰ καθαρῶς ἀνθρώπινα αἰσθήματα, ἡ συναίσθησις ἐκείνη ἐπὶ τέλους σκοπὸν ἔχει τὴν ἰδίαν ἑκάστου ζῶου εὐχαρίστησιν, καὶ δὲν πλανώμεθα ἀρνούμενοι τοῦ ζῶου τὴν ἱκανότητα π. χ. νὰ συναισθάνεται τὴν ὡραιότητα τόπου τινός, ὡς τοιούτου. Ὁ ἄνθρωπος τοὐ

μένου περὶ τῶν πραγμάτων. Ὁ ἄνθρωπος ὅμως ἄγεται πάντοτε ἐν τῇ προόδῳ τοῦ πολιτισμοῦ ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ μάθῃ ὅτι ἀφορᾷ οὐ μόνον τὸ ἴδιον ἐγὼ ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ ὄντα— ἧς ἐπιθυμίας πληρουμένης, ὅ,τε ἐρευνῶν ἀναπαύεται, καὶ ὁ λοιπὸς κόσμος, ὅ τὴν ἀλήθειαν ἐπιζητῶν, νικᾷ νίκην λαμπροτάτην καὶ νοεράν.

(ἕπεται συνέχεια)

(Ἐκ τῆς «Κλειοῦς»)

ΔΕΚΑΗΜΕΡΟΝ

— Εἶναι ἀληθὲς τὸ λεγόμενον ὅτι ὑπάρχουσι δύο Παρίσιοι, ἡ ἥσυχος καὶ φίλεργος πόλις τῶν ἀστῶν καὶ ἡ ἀπόκρυφος ἑστία τῶν κακουργημάτων. Τὴν δευτέραν ταύτην ὄψιν ἀνέλαβε νὰ καταδείξῃ ὁ κ. Adolfe Belot διασκευάζων παλαιάν τινα ὑπόθεσιν τοὺς ἀπαγχονιστὰς τῶν Παρισίων (Les Etrangeurs de Paris) εἰς δρᾶμα, ὅπερ ἐδιδάχθη ἐσχάτως ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ ἐπὶ τῇ Πύλῃ τοῦ Ἁγ. Μαρτίνου. Ὁ ἥρως τοῦ Belot δὲν εἶναί τι φαντασιῶδες καὶ ποιητικὸν πλάσμα. Ὁ Ἰαγὼν (Jagon), ὅστις πνίγει τὸν ἀξιωματικὸν διά νὰ κλέψῃ 500.000 φρ. προωρισμένα διὰ τὴν προῖκα τῆς θυγατρός του εἶναι εὔκολον νὰ εὑρεθῇ καὶ ἐν τῇ πραγματικότητι. Διφυὴς οἱονεὶ ὁ Ἰαγών, ἐνάρετος καὶ κακοῦργος συγχρόνως, ἔχει ὡς ἀρχὴν του τὸ ὁ σκοπὸς ἁγιάζει τὰ μέσα. Ὁ Ἰαγὼν ἔχει θυγατέρα καὶ ταύτην θέλει νὰ ἴδῃ πλουσίαν καὶ εὐτυχῆ, ὅπως δὲ πραγματώσῃ τὸ ὄνειρόν του δὲν ὀπισθοδρομεῖ οὔτε ἀπέναντι τοῦ ἐγκλήματος.

Ἡ θυγάτηρ του Ματθίλδη ἦτο ἡ κληρονόμος τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἀξιωματικοῦ γραφεῖσα διὰ διαθήκης, καθ'ὅσον ὁ διαθέτης ἠγάπα καὶ ἤθελε μετ'ὀλίγον νὰ τὴν νυμφευθῇ, ὁπότε αἴφνης ὁ θάνατος ἐματαίωσε τοὺς σκοπούς του. Ἡ διαθήκη ῥήγνυται καὶ ὁ ἀξιωματικὸς, ὅστις εἶχε καὶ οὗτος θυγατέρα, γίνεται κύριος τῆς περιουσίας τοῦ ἀδελφοῦ. Ἡ ῥῆξις τῆς διαθήκης ἐπῆλθεν ὡς κεραυνὸς κατὰ τοῦ Ἰαγὼν καὶ τῆς πτωχῆς Ματθίλδης. Ἂν τοῦτο δὲν συνέβαινεν ὁ πρῶτος θὰ ἔμενεν ἐνάρετος ὡς ἦτο· ἀλλ' ἡ ἰδέα ὅτι μετὰ προσδοκίαν τοιούτου θησαυροῦ ἡ κόρη του θὰ μείνῃ πτωχὴ, ὠθεῖ αὐτὸν εἰς ἔγκλημα καὶ ἰδοὺ εἰσέρχεται νύκτωρ εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ἀξιωματικοῦ καὶ βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ ἐραστοῦ τῆς Ματθίλδης Λοράνς πνίγει εἰς τὴν κλίνην του τὸν κληρονόμον καὶ ἁρπάζει τὸν θησαυρόν.

Ἐντεῦθεν ἄρχεται ἡ δέσις τοῦ δράματος. Ἔγκλημα φρικῶδες διεπράχθη, ἀλλά τίς εἶναι ὁ ἔνοχος; Ἡ ἀστυνομία ἐπιλαμβάνεται τῶν ἀνακρίσεων καὶ ἡ ἀνάκρισις αὕτη καθ' ὅλους τοὺς τύπους ἐπὶ τῆς σκηνῆς γενομένης εἶχε πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον ἰδίως διὰ τοὺς Παρισίνους. Ὁ Ἰαγὼν ἐκρύβη, ἀφοῦ πρῶτον ἤλλαξε τὸ ἀληθὲς ὄνομά του, διότι ἐκαλεῖτο Σιμωνναί. Ἡ δὲ Ματθίλδη ἠγνόει πόθεν προήρχετο ἡ προίξ της. Τὸν Ἰαγὼν οὐδεὶς ὑποπτεύεται ὡς ἔνοχον· γραφεὺς οὗτος συμβολαιογράφου κερδαίνει τὸν ἄρτον του διὰ τῆς ἐργασίας. Ἐν τούτοις ἡ ἀστυνομία καταδιώκει τὸν ἄγνωστον δολοφόνον, ὁπότε Ἰωάννα ἡ θυγάτηρ τοῦ ἀξιωματικοῦ συναντᾷ τὸν Ἰαγὼν καὶ εἰς αὐτὸν ἀναγνωρίζει τὸν ἄνθρωπον, ὅστις εἰσῆλθε τὴν ἡμέραν τοῦ φόνου εἰς τὸν οἶκόν των, καὶ καταμηνύει τὸν Σιμωνναί. Ὁ Σιμωνναὶ συλλαμβάνεται· ἀλλ' ἀρνεῖται ὅτι διέπραξε τὸ ἔγκλημα καὶ καταδικάζεται εἰς ἰσόβια δεσμά. Κατορθώσας ὅμως μετ' ὀλίγον νὰ δραπετεύσῃ ἔρχεται εἰς Παρισίους καὶ καταγγέλλει ὡς συνένοχον τὸν γαμβρόν του. Ἀλλ' ὁ ἄθλιος οὗτος πατὴρ ἔμελλε νὰ ἴδῃ συγχρόνως ἐνώπιόν του νεκρὰν τὴν θυγατέρα του τὴν ὁποίαν ὁ ζηλότυπος Λοράνς εἶχε πρὸ ὀλίγου ἀποπνίξει ἐν στιγμῇ παραφορᾶς.

Τοιοῦτον τὸ δρᾶμα τοῦ Belot. Ἡ δὲ σκηνὴ παριστᾷ τώρα μὲν τὰς μαρμαρίνους κλίμακας τοῦ Μελοδράματος, τώρα δὲ τὸν χορὸν τῶν μετημφιεσμένων, τὴν αὐλὴν τῆς φυλακῆς τῆς Ῥωκέττης, τὸ Pont Neuf, τὴν αἴθουσαν τοῦ κακουργοδικείου τοῦ Σηκουάνα, μετὰ τοιαύτης ἀκριβείας ὥστε ὁ θεατὴς ἀπατᾶται πολλάκις.

Ἡ ὁμώνυμος μυθιστορία εἶχε δημοσιευθῇ ποτε ὡς ἐπιφυλλὶς ἐν τῇ «Petit Journal».

* *
*

—Οἱ γάμοι τοῦ Ἀττίλα (Les noces d'Attila) εἶναι ἕτερον νέον, ἔμμετρον ὅμως τοῦτο, δρᾶμα διδαχθὲν ἀπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Ὠδείου καὶ εἶναι ἔργον τοῦ κ. Henri de Bornien. Ἡ σκηνὴ ὑπόκειται εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Δουνάβεως, ὅπου συναντῶμεν μετὰ τοῦ στρατοῦ του τὸν Ἀττίλαν ἐπιστρέφοντα ἀπὸ τῆς Δύσεως, ἀφοῦ πρῶτον ὁ αὐτοκράτωρ τῷ ὑπεσχέθη τὴν ἀδελφήν του Ὀνωρίαν εἰς γάμον. Τὸν στρατὸν αὐτοῦ ἀκολουθοῦσι πλῆθος αἰχμαλωτίδων, ἃς ὑπεσχέθη νὰ διανείμῃ εἰς τοὺς στρατηγούς του, μεταξὺ τῶν ὁποίων εὑρίσκεται καὶ ἡ θυγάτηρ Ἐρρίκου τοῦ βασιλέως τῶν Φράγκων.

Τὴν Ἰλδίγην, οὕτως ἐκαλεῖτο ἡ αἰχμάλωτος βασιλόπαις, εἶχον ἐκλέξει ὡς νυμφίαν ἀμφότεροι οἱ υἱοί τοῦ Ἀττίλα ὁ Ἔρνοκ καὶ Ἑλλάκ καὶ ἦσαν ἕτοιμοι νὰ συμπλακῶσιν, ὁπότε εἰσέρχεται ὁ πατήρ. Οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν θὰ λάβῃ ταύτην σύζυγον, διότι τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἐρρίκου ἐρᾶται ὁ Ἀττίλας. Εἰς μάτην Φράγκος πολεμιστὴς ὁ Βάλτερ ἔρχεται μετὰ λύτρων ὅπως ἐξαγοράσῃ τὸν αἰχμάλωτον βασιλέα του καὶ τὴν Ἰλδίγην τὴν ὁποίαν ἠγάπα. Ὁ Ἀττίλας δέχεται μὲν τὰ λύτρα ἀλλ' ἀρνεῖται τὴν ἐλευθέρωσιν κρατεῖ δὲ ὡς ὅμηρον καὶ αὐτὸν τὸν πρεσβευτήν.

Ὁ βασιλεὺς τῶν Οὕννων εἰς τὰ νεόδμητα ἀνάκτορά του ἐν τῇ δευτέρᾳ πράξει εἰς μάτην ἀναμένει τὴν Ὀνωρίαν· ὁ αὐτοκράτωρ ἀνήρεσε τὸν λόγον του. Ὁ Ἀττίλας ὀργισθεὶς ἑτοιμάζεται νὰ στρατεύσῃ κατ' αὐτοῦ, ἀφοῦ ἐν τῷ μεταξὺ νυμφευθῇ ἑτέραν ἡγεμονόπαιδα, τὴν κόρην τοῦ Ἐρρίκου, τὴν ὁποίαν καὶ ἠγάπα. Ἀλλ' εἰς τὴν καρδίαν τῆς Ἰλδίγης ἐβασίλευεν ὁ Βάλτερ, ὅστις ἐζήτησεν ἤδη νὰ τὴν σώσῃ ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ κατακτητοῦ. Ὁ Ἀττίλας, νοήσας τοῦτο, διατάσσει τὸν θάνατόν του καὶ ὁ ἀτυχὴς ἐκεῖνος αἰχμάλωτος ἀποκεφαλίζεται εἰς τὴν ἐπομένην πρᾶξιν.

Εἰς τὴν Δ' τελοῦνται οἱ γάμοι τοῦ Ἀττίλα, ἀλλὰ γάμοι ἀπαίσιοι, διότι ἡ Ἰλδίγη ἀπεφάσισεν ἤδη τὸν ὄλεθρόν του, ἀπεφάσισε νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τοῦ ἐρωμένου καὶ ζητεῖ τὴν ἰδίαν ἐκείνην νύκτα ὅπλον, μία δὲ τῶν αἰχμαλωτίδων τῇ προσφέρει τὸν ἴδιον τοῦ Ἀττίλα πέλεκυν, ὃν προλαβοῦσα τῷ εἶχεν ὑποκλέψει. Πόσον ὀλεθρία δι' αὐτὸν θὰ ἦναι ἡ πρώτη καὶ τελευταία νὺξ τῶν γάμων του!

Ὁ βασιλεὺς εἰσέρχεται μετ' ὀλίγον κατάκοπος ἐκ τοῦ ὕπνου καὶ τοῦ οἴνου, ὅπως λέγει τὸ χρονικὸν, ἀγνοῶν ὁποία τὸν ἀναμένει τύχη. Ὁ θνήσκων διὰ χειρὸς γυναικὸς κατὰ τοὺς νόμους τῶν Οὕννων στερεῖται ταφῆς, οἱ δὲ υἱοί του ἀποκληροῦνται. Ἰδοὺ ἐκδίκησις· ἀλλ' ὁ θρίαμβος τῆς Ἰλδίγης, δὲν θὰ ἦναι πλήρης, διότι ὁ βασιλεὺς πληγωθεὶς καὶ ἐκπνέων δὲν καταγγέλλει τὸν φονέα του, ἀλλ' ὁμολογεῖ ὅτι ἐν στιγμῇ παραφορᾶς ἐπλήγωσεν αὐτὸς ἑαυτόν. Οὕτω ὁ Ἀττίλας σώζει τοὺς υἱούς του ἀπὸ τοῦ κινδύνου τοῦ νὰ θεωρηθῶσιν ἔκπτωτοι τοῦ θρόνου· ἀλλ' ἡ κληρονομία αὕτη ὀλίγον τοῖς ὠφέλησε, διότι μετ' ὀλίγον ἐπελθόντες νικηταὶ οἱ Φράγκοι διασκορπίζουσι τοὺς στρατούς των.

Τοιαύτη ἐν περιλήψει ἡ ὑπόθεσις τῆς τραγῳδίας ταύτης, ἥτις ἀπὸ τῆς Σκηνῆς τοῦ Ὠδείου διδασκομένη τοσοῦτον ζωηρῶς ἐπεκροτήθη.

ΠΕΡΙ ΧΡΩΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΩΩΝ

Ἐπειδὴ ὑπάρχει ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν ἁπάσῃ τῇ Ἀνατολῇ, ὅπως ἐν Εὐρώπῃ, ἡ συνήθεια τοῦ χρωματίζειν τὰ ὠὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἁγ. Πάσχα, συνήθεια ἀναγομένη ἴσως εἰς τὰς ἐποχὰς τῆς εἰδωλολατρείας, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τοιοῦτος χρωματισμὸς, ἀπὸ σκοποῦ θεωρῶ νὰ σᾶς κοινοποιήσω τὴν ἀκόλουθον νέαν ὁδηγίαν. Τὰ πρὸς χρωματισμὸν προετοιμασθέντα ὠὰ πρέπει νὰ καθαρισθῶσιν ἀκριβῶς πρὸς ἀφαίρεσιν πασῶν τῶν ἐπὶ τοῦ κελύφους ἐπικαθημένων ἀκαθαρσιῶν. Μετὰ ταῦτα ἐντίθεται εἰς δυνατὸν ὄξος καὶ ἀφίνονται μέχρισοῦ ἡ τοῦ κελύφους ἐπιφάνεια κατά τι καταβρωθῇ καὶ ἀφοῦ βρασθῶσιν ἐπὶ 5 λεπτῶν ἐντίθενται εἰς τὸ διάλυμα τῶν διαφόρων χρωμάτων τῆς Ἀνιλίνης ἤτοι κιτρίνης, κυανῆς ἢ ἐρυθρᾶς καὶ κατὰ τὴν πλειοτέραν ἢ ὀλιγωτέραν διαμονὴν, ἐν τούτοις τοῖς διαλύμασι θὰ βαφῶσι κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σου ροδόχροα ἢ βαθέως ἐρυθρά. Ἐνθυμοῦ, φίλτατε ἀναγνώστα, ὅτι ταῦτα τὰ τόσῳ ἀξιοθαύμαστα ὡς πρὸς τὴν ὡραιότητα χρώματα εἶναι χημείας προϊόντα τῶν νεωτέρων χρόνων, τῶν ὁποίων ἡ βάσις εἶναι τὸ *κατράμι* ἐκ τῶν λιθανθράκων.

ΕΤΕΡΑ ΟΔΗΓΙΑ

περὶ τῆς βαφῆς τῶν ὠῶν τοῦ Πάσχα

Ἐντὸς χαλκίνου ἀγγείου καθαροῦ θέτομεν μετὰ τῆς κόνεως ταύτης μίαν καὶ ἡμίσειαν ὀκὰν ὕδατος ποσίμου, καὶ ζέομεν ἐπὶ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας· μετὰ ταῦτα διηθοῦμεν (στραγγίζομεν), καὶ εἰς τὸ διήθημα προσθέτομεν τὰ πρότερον καλῶς καθαρισθέντα καὶ ξηρανθέντα πρὸς βαφὴν ὠά, καὶ ζέομεν.

Διὰ νὰ καταστήσωμεν τὸ χρῶμα ζωηρότερον, ῥίπτομεν τέσσαρα κοχλιάρια ὄξους κοινοῦ, ἢ καὶ πλέον, ἐὰν τὸ χρῶμα δὲν ἦναι ζωηρόν.

Τὸ ποσὸν τῆς βαφῆς εἶναι ἀρκετὸν δι' ἑκατὸν μόνον ὠά.

ΜΕΣΑ ΠΡΟΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΝ ΜΙΑΣΜΑΤΙΚΩΝ ΟΥΣΙΩΝ

Μεταξὺ τῶν πολλῶν καὶ διαφόρων μέσων πρὸς ἐξάλειψιν δυσωδιῶν ἐν τινὶ δωματίῳ ἢ οἰκίᾳ καθὼς πρὸς ἐξολόθρευσιν μιασμάτων κολλητικῶν νοσημάτων τὸ καλλίτερον μέσον εἶναι τὸ θειάφι διὰ τῆς αὐτοῦ ἀναφλέξεως, καθότι διὰ τοῦ διὰ τῆς καύσεως παραγομένου θειώδους ὀξέως ἅπασαι αἱ τὴν δυσωδίαν προξενήσασαι ὀσμηραὶ οὐσίαι ἀποσυντίθενται καὶ καταστρέφονται

Ἐκτὸς τούτων τῶν διὰ θείου ὑποκαπνισμῶν πρὸς πλύσιν φορεμάτων ὑφασμάτων κλινοστρώματος μεταχειρισθέντων ὑπὸ τοῦ κολλητικοῦ νόσημα παθόντος καὶ ὑπὸ τοιούτου ἀποθιώσαντος, μεταχειρίζου τὴν διάλυσιν τοῦ θειϊκοῦ σιδήρου μετὰ θειϊκοῦ χαλκοῦ τῆς συνήθους καλουμένης καραμπογιᾶς. Βάλε ταῦτα ἅπαντα εἰς σκαφίδιον ἢ εἰς κοφίνιον, ἐπίχυσον ἐπ' αὐτῶν τοιαύτην διάλυσιν τῆς καραμπογιᾶς, ἄφησον τὰ βεβρεγμένα ἐπί τινας ὥρας, μετὰ ταῦτα ἐκπλυνέτα μὲ ζεστὸν καθαρὸν νερόν. Μὴ φοβηθῇς, ὅτι διὰ τοιούτων ἐκπεπλυμμένων ὑφασμάτων ἢ φορέματος νὰ μεταδοθῇ κολλητική τις ἀσθένεια ὑπὸ τῆς ὁποίας ὁ ἀποθιώσας ἔπαθε.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΞ ΑΡΓΥΡΟΥ ΣΤΟΛΙΣΜΑΤΩΝ

Τὰ ἐξ ἀργυρῶν νημάτων πεπλεγμένα ὑφάσματα, ταινίαι τῶν ἀξιωματικῶν ὑπὸ τοῦ κονιορτοῦ, ὑπὸ τοῦ χρόνου, τοῦ ὕδατος τῆς βροχῆς ῥυπαίνονται, ἀποκαθίστανται ἀκάθαρτα μαῦρα καὶ πρέπει νὰ ἀντικατασταθῶσι διὰ νέων. Ἐὰν ὅμως θέλετε νὰ τὰ καθαρίζητε, μεταχειρίσθητε τὸ κυανοῦχον Κάλι λευκόν. Διάλυσον 1 δράμιον εἰς 4 δράμια ζεστοῦ ὕδατος καὶ διὰ σπόγγου βεβρεγμένου μετὰ τούτου τοῦ διαλύματος κάθαρισον ταῦτα τὰ ρερυπωμένα ἀργυρόχροα ὑφάσματα καὶ θὰ ἀποκατασταθῶσιν ὡς νέα. Πρόσεχε ὅμως νὰ μὴ γευθῇς ἢ καταπίνῃς ἐλάχιστον ποσὸν ἐκ τούτου τοῦ διαλύμματος καθότι εἶναι μέγα δηλητήριον.

Ξ. ΛΑΝΔΕΡΕΡ

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

Λαμβάνει τὴν τιμὴν νὰ γνωστοποιήσῃ εἰς τοὺς ἀπανταχοῦ ἀνταποκριτὰς αὐτοῦ ὅτι πᾶσα αἴτησις αὐτῶν ἀφορῶσα εἰς συνδρομὰς δέον ν' ἀπευθύνηται πρὸς τὸν Ταμίαν κ. Π. Ραζῆν.

Πᾶσα ἐπιστολὴ περιέχουσα χρήματα δέον ν' ἀποστέλληται πρὸς αὐτὸν ἐπὶ συστάσει.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡ. ΙΑΣΕΜΙΔΟΥ.